

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav asijských studií

Bakalářská práce

Marie Fultnerová

Mytologie a interpretace Kim Sakkatových básní

Mythology and interpretation of Kim Sakkat's poems

Praha 2021

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé práce doc. PhDr. Miriam Löwensteinové, Ph.D. za její odborné vedení a rady, čas a hlavně trpělivost, kterou mi v průběhu psaní této práce věnovala.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 7. srpna 2021

Marie Fultnerová

Abstrakt

Předmětem této bakalářské práce je mytologie vznikající okolo postavy korejského básníka Kim Sakkata a jeho básnická tvorba. Práce je rozdělená do dvou hlavních částí, přičemž první část pojednává o historickém pozadí Kim Sakkatova života, o jeho zobrazení v románu *Básník* a v jedné další knize, o jeho popularitě v současnosti a také v Severní Koreji. Dále pojednává o čínsky psané poezii hansí, kterou Kim Sakkat psal, jejím vývoji a formě.

Druhá část práce se zabývá interpretací jeho básnické tvorby, přičemž se detailněji věnuje jejím normativním odchylkám a dále potom jeho sceneriím a další poezii.

Klíčová slova:

Kim Sakkat, Kim Pjŏngjŏn, hansí, korejská poezie psaná čínsky

Abstract

The subject of this bachelor's thesis is the mythology of the character of the Korean poet Kim Sakkat and his poetic work. The thesis is divided into two main parts, the first part deals with the historical background of Kim Sakkat's life, his depiction in the novel *The Poet* and in one other book, his popularity today and in North Korea. It also discusses the Chinese written poetry hansí, written by Kim Sakkat, its development throughout history and its form.

The second part of this thesis deals with the interpretation of his poetic work, while paying closer attention to its normative deviations and then to his scenic and other poetry.

Keywords:

Kim Sakkat, Kim Pyŏngyŏn, hanshi, korean poetry written in chinese

1	Úvod	6
2	Historické pozadí života Kim Sakkata	8
3	Mytologie Kima Sakkata	11
3.1	Historické záznamy	11
3.2	I Munjölův Kim Sakkat	13
3.3	Ha Tähüngův Kim Sakkat	21
3.4	Severní Korea a Kim Sakkat	24
3.5	Popularita Kim Sakkata	26
4	Hansi a její vývoj	29
4.1	Nejdůležitější čínská díla	29
4.2	Vývoj čínsky psané poezie v Koreji	30
4.3	Formy a klasický básnický obraz hansí	33
5	Básně Kima Sakkata	36
5.1	Básnické experimenty	37
5.1.1	Kombinování hanmunu s korejským čtením	37
5.1.2	Rozklad vizuální a významové stránky znaků	41
5.1.3	Hra se čtením znaků	44
5.1.4	Opakování (zdvojování) znaků	46
5.1.5	Shrnutí	49
5.2	Scénérie	49
5.2.1	Shrnutí	60
5.3	Milostné	60
5.3.1	Shrnutí	61
5.4	Dialogy	61
5.4.1	Shrnutí	62
5.5	Doplňující	62
6	Závěr	65
7	Seznam literatury	67

1 Úvod

Cílem této práce je bližší pohled na kontroverzní postavu korejského básníka Kim Sakkata, který se zapsal do povědomí Korejců jako lidový hrdina, a spolu s tím také na jeho tvorbu.

Zájem o postavu a tvorbu Kim Sakkata se poprvé objevuje v Koreji na počátku 20. století, kdy se začínají sbírat jeho básně a také se vytváří okolo jeho osoby jakási mytologie. Na Západě je básníkem skoro neznámým. Do povědomí v zahraničí se zapisuje až díky románu *Básník*. I přesto jsou západní studie týkající se jeho tvorby minimální. Sbírkky jeho básní přeložené do evropských jazyků existují jen dvě. Korejské studie jeho díla a života sice existují, vzhledem k nedostatku informací o básníkovi některé jen opakuji zavedené legendy, stereotypní pohled na jeho poezii, jsou staršího data a z mnoha důvodů v současnosti nedostupné.

Práce je rozdělená na dva větší okruhy. V prvním se nejprve pokusím o přiblížení historického pozadí autorova života, zvláště potom historické události, která přímo ovlivnila jeho rodinu. Poté se podívám na historické záznamy, které se o něm zmiňují. K další části, ve které se chci podívat na legendy spojené s jeho postavou, budou mými hlavními zdroji kniha *Básník* od I Munjōla, kde se autor pokouší o přesnější a pravdivější zachycení básníkového života, a divadelní hra *The Life of a Rainhat poet*. Dále pokračuji jeho zobrazováním v Severní Koreji a nakonec popularitou v kultuře Jižní Koreje. Poslední částí tohoto okruhu bude přiblížení historického vývoje a formy čínsky psané poezie hansí, kterou Kim Sakkat psal.

V druhé části práce se čtením (close reading) podívám detailněji na jeho básně. Budu je interpretovat za pomoci komentářů a rozborů překladatelů jeho sbírek. Básně budu interpretovat z jejich již přeložené podoby. Nejdříve se podívám na jeho básnické experimenty, pro které je uznávaný a ke kterým, pro lepší ilustraci, přidám i jejich originální verze v klasické čínštině. Budu u nich dbát hlavně na to, co je dělá experimentálními. Poté se podívám na jeho scénérie, které jsou s jeho jménem méně spojovány, chci ale ukázat, že i zde je básník schopný tvořit kvalitní poezii. Budu v nich, za pomoci knihy *Poselství krajiny* a dalších studií, hledat znaky tradiční čínské poezie, její symboly, motivy a další náležitosti.

Dále přidám ještě milostné, dialogické a další básně pro vytvoření uceleného pohledu na jeho životní dílo.

V práci budu pro přepisy korejských jmen používat standardní českou vědeckou transkripci. Pro čínské budu využívat standardní českou transkripci. U básní budu uvádět jejich název od autora překladu, čínský název ve znacích a jeho korejské čtení. Při výskytu jmen korejských děl přidávám do závorky jejich český překlad. U jmen korejských autorů píšu nejdříve jejich příjmení a poté vlastní jméno, které píšu dohromady. Pokud je již autorovo jméno v díle transkribováno, nechávám ho v původní podobě. Pokud využívám v textu básně z anglické sbírky, překlady jsou moje práce. Cituji podle citační normy ČSN ISO 690.

2 Historické pozadí života Kim Sakkata

V období života Kim Sakkata (1807-1863) se nacházelo na území dnešní Severní a Jižní Koreje království Čosön (1392-1910).¹ 19. století do něj přináší novou éru socioekonomických změn a dynastického úpadku.²

Změny v tomto období nepřicházejí jen zevnitř a východní Asie se nevyhýbá pozornosti západních mocností. Sousední země Čosönu s nimi navazují, i když omezeně, obchodní a diplomatické vztahy. Čosön si, ať už kvůli zkušenostem s nájezdíky, či krizím způsobeným západními mocnostmi v Číně³ a Japonsku, udržuje svou izolovanost.⁴ Jeho izolovanost však není úplná a obchodní i kulturní vztahy s Čínou a Japonskem zajišťují příchod nových poznatků, ale i zemědělských plodin.⁵

Již zmiňovaný dynastický úpadek je typický politickou nestabilitou. Tu způsobuje období slabých králů s mocnými regenty, které započala smrt krále Čöngdžoa⁶ roku 1800, a nástup jeho tehdy jen desetiletého syna Sundžoa na trůn. Vzhledem k věku nového krále padla moc do rukou královně vdově Kim Čöngsun, která zneužívá nabyté pozice regentky pro jmenování svých příbuzných z rodu Kimů z Andongu na významné posty. Král Sundžo přestává být ve třiceti letech schopný vládnout, jeho následovníci umírají a on své syny o moc dlouho nepřezívá. Na trůn nastupuje další dětský král Höndžong, za kterého vládne jeho babička královna Sunwön. Král Höndžong umírá bezdětný a jeho nástupce král Čchöldžong roku 1863 také. Po jeho smrti nastupuje další mladičkový král Kodžong s poručníkem, který za

¹ Nastolené generálem I Sönggjem a založené na neokonfuciánských hodnotách. SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present*. United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 978-0-7425-6715-3, str. 127.

² SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present*. United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 978-0-7425-6715-3, str. 216.

³ Například opiové války z let 1839-42 a 1856-60.

⁴ SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present*. United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 978-0-7425-6715-3, str. 215, 216.

⁵ SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present*. United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 978-0-7425-6715-3, str. 215, 216.

⁶ SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present*. United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 978-0-7425-6715-3, str. 216.

něj vládne.⁷ Opakované případy poručnictví daly tomuto období občas používaný název *sedo čöngčchi* („vláda příbuzných“).⁸

V sociální sféře se v tomto období pozdního Čosönu začínají stírat hranice mezi různými sociálními vrstvami. Objevuje se nová kategorie tzv. padlých *jangbanü*⁹, kteří z různých důvodů neměli možnost složit zkoušky *kwagö*, získat post státního úředníka a tím ztratili přístup k příjmům, které by jim zajistily adekvátní životní úroveň. Naopak některé vrstvy, které se dříve považovaly za nižší, nabývají na prestiži.¹⁰ Bohatí rolníci získávají, alespoň povrchově, jangbanský životní styl a roku 1801 nařizuje vláda spálit státní registry otroků, jejichž počet se v tomto období rychle snižuje.¹¹

Společenský řád, založený na neokonfucianismu, ohrožuje ze Západu přinesené křesťanství¹² i v reakci na něj vzniklé náboženské hnutí *tonghak*.¹³

Dalším znamením dynastického úpadku je zvyšování společenské nespokojenosti ústící v několik povstání.¹⁴ Jedním z nich bylo povstání z roku 1812, ke kterému došlo v provincii severozápadní Pchjöngan v čele s padlým jangbanem Hong Kjöngnäm. Rebelie byla dlouho plánovaná a jedním z jejích důvodů byla sociální a politická diskriminace jangbanü z okrajových provincií.¹⁵ Toto povstání zpečetilo i osud rodiny Kim Pjöngjöna, známého jako Kim Sakkat a prominentní postavy korejského básnictví poloviny 19. století. Do povstání se totiž zapletl jeho děda Kim Iksun.¹⁶ Rebelové ovládli většinu provincie a vládní jednotky

⁷ KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 1.

⁸ SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present*. United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 978-0-7425-6715-3, str. 216.

⁹ Jangbané jsou úřednická šlechta.

¹⁰ Vrstva tzv. *čunginü* (dědiční odborníci)

¹¹ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny států. ISBN 80-710-6411-4, str. 135.

¹² Také známé jako *söhak* (západní učení).

¹³ SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present*. United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 978-0-7425-6715-3, str. 217, 218.

¹⁴ Kromě detailněji zmíněného povstání z roku 1812 následují povstání roku 1833 a roku 1862. SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present*. United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 978-0-7425-6715-3, str. 217.

¹⁵ Důvody jsou samozřejmě mnohem složitější, k mému tématu ale postačí snad jen toto zjednodušení Kim, Sun Joo. *Marginality and Subversion in Korea: The Hong Kyongnae Rebellion of 1812*. Korean Studies of the Henry M. Jackson School of International Studies. Seattle: University of Washington Press, 2007. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=nlebk&AN=497037&lang=cs&site=eds-live&scope=site>, str. 15.

¹⁶ Byl touto dobou náčelníkem v Sönčönu, nacházejícím se v této oblasti. Podle různých zdrojů byl v klíčový okamžik povstání opilý, a tak se bez boje rebelům vzdal. Jiný zdroj uvádí, že Kim Iksun po zatčení rebelů, kteří roznášeli zvěsti o povstání, poslal dva své úředníky zatknout důležitější organizátory povstání. Tito úředníci byli ale přepadeni rebely a Kim Iksun se raději přesunul do horské pevnosti. Po doručení manifestu povstalců se

potlačily povstání po pěti měsících a stodenním obléhání opevněného města Čongdžu.¹⁷ Kim Iksun byl popraven jako vlastizrádce a celá jeho nejbližší rodina byla dle trestu pro tři generace¹⁸ degradována, zbavena majetku a postavení a zavrhnuta společností.¹⁹

Období života Kim Pjŏngjŏna je tedy ve znamení mladých králů s poručníky, rozpadání se společenského řádu, úplatků a povstání, zvyšujícího se strachu ze západních idejí a také růstu jejich popularity mezi nižšími vrstvami.²⁰

vzdal a byl uvězněn. Jeden z vůdců povstání byl usmrcen svým následovníkem, který za jeho hlavu chtěl náležitou odměnu. Hlavu od něj za slib 1000 rjangů získal Kim Iksun a pokusil se prezentovat vládním jednotkám, které povstání potlačily, jako ten, kdo povstalce zneškodnil. Protože ale nezaplatil slíbenou částku, pravda vyšla najevo. Kim, Sun Joo. *Marginality and Subversion in Korea : The Hong Kyongnae Rebellion of 1812*. Korean Studies of the Henry M. Jackson School of International Studies. Seattle: University of Washington Press, 2007.

http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip_shib&db=nlebk&AN=497037&lang=cs&site=eds-live&scope=site, str. 143.

¹⁷ SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present*. United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 978-0-7425-6715-3, str. 217.

¹⁸ Trest pro tři generace se používá zejména při vlastizradě.

¹⁹ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 11, 12.

²⁰ KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 2.

3 Mytologie Kima Sakkata

3.1 Historické záznamy

Pokud čteme o Kimu Sakkatovi, neměli bychom očekávat autentičnost. Popisy jeho života totiž čerpají z legend, které o něm vznikaly většinou ve 20. století, a dále také ze zmínek v básnických antologiích, jeho básní řazených v *sihwa* a básní, které jsou mu připisovány.²¹ Existuje o něm mnoho příběhů, od poměrů s *kisäng*²², manželství s dcerou tanečnice, až po spory s vesnickými učiteli, mnichy či hamižnými boháči. Tyto příběhy jsou natolik spjaté s jeho osobou, že je těžké prohlašovat nějaké za pravdivé a jiné za lživé. Co o něm ale opravdu víme je, že se narodil roku 1807 v Jangdžu, v provincii Kjönggi, ve vysoce postavené rodině Kimů z Čchangdongu, kteří byli větví mocného rodu Kimů z Andongu. Roku 1811 se jeho děda, Kim Iksun, vzdal rebelské armádě a o rok později byl popraven jako vlastizrádce. Vzhledem k zákonům této doby byla odsouzena i celá jeho rodina, a tak ztratila své postavení a majetek a musela žít v ústraní ve vesnici poblíž Jöngwölu v provincii Kangwön.²³

Dále víme, že měl manželku z rodu Hwang z Čangsu a také je spojován s *kisäng* Karjön, která s ním prý měla dítě. Zmíněni jsou jeho synové Kim Hakkjun, Kim Ikkjun a Kim Jönggju, jeho bratři Kim Pjöngha a Kim Pjöngho a otec Kim Angün.²⁴

První zmínky o Kim Sakkatovi se objevují v *Tädong sisön* (大東詩選, Velký východní výběr básní) z roku 1918 sestaveným Čang Čijönem. Další důležité zmínky se poté nacházejí v *Tädong kimun* (大東 奇聞, Velké východní historiky) z roku 1926 sestaveným Kang Hjosökem a *Hong Kjöngnä čön* (洪景來傳), který byl editovaný I Usöngem a Im Hjöngtchäkem. Dalšími zdroji jsou *Nokčcha čip* (綠此集, Sbíрка Zeleného čaje) od Hwang Oa

²¹ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyöl's new mythology of Kim Pyöngyön. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 337.

²² *Kisäng* byly korejské profesionální společnosti.

²³ KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 6.

²⁴ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyöl's new mythology of Kim Pyöngyön. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 337.

z roku 1932, *Hädžang čip* (海藏集) od Sin Sögua z roku 1852 a *Hadžöng čip* (荷亭集) od Jö Kjuhjönga z roku 1923.²⁵

Tädong sisön spojuje Kima Pjöngjöna s postavou Kima Sakkata a také s rodinou andongských Kimů. Vše, co nám říká *Hong Kjöngnä čön* je, že byl Kim Sakkat vnukem Kim Iksuna a že žil život plný zášti. *Tädong kimun* je sbírka literárních prací a historických příběhů, kterých byl jejich kompilátor Kang Hjosök svědkem. Je zde zmíněno soupeření mezi Kim Sakkatem a básníkem Nodžinem. Nodžin prý napsal satirickou báseň o dědečkovi Kim Sakkata, ten ji přečetl, pochválil, a už se nikdy do oblasti Kwansö nevrátil. Z tohoto příběhu vychází populární legenda, mnohými autory i akademiky považovaná za pravdivou, ve které Kim Sakkat v básnické soutěži vyhrál první místo složením básně, ve které odsoudil vlastního dědu.²⁶

V *Nokčcha čip*, jehož autorem byl současník Kim Sakkata, popisuje autor jejich setkání a Kim Sakkatovi říká sinokorejskou verzí jeho jména, tedy Kim Sarip. Popisuje ho jako excentrického básníka, který byl ve stavu opilosti jak hlučný, tak plačtivý. Prý také miloval Diamantové hory.²⁷ Jeho lásku k Diamantovým horám ukazuje Hwang O ve vzpomínce, kde ho Kim Sakkat, který u něj přespával, vzbudil uprostřed noci, aby se zeptal, zda byl pan Hwang O někdy v Diamantových horách. Když pan Hwang O odpověděl, že ne, zatvářil se překvapeně a řekl, že tam chodí každý rok a vyzval pana Hwang Oa, aby spolu šli, až bude jaro. Prý se to stalo roku 1845, tedy 15 let od doby, kdy se začal Kim Sakkat toulat.²⁸

Ve 13. svazku *Hädžang čip* pod názvem Ki Kim Tärip sa, napsaném roku 1852, můžeme číst o době, kdy byl Kim Sakkat takzvaný *mungäk*²⁹ a žil v domě An Ůngsua, kde se s ním autor tohoto spisu poprvé setkal. Kim Sakkat byl prý v té době ambiciózní mladý muž, který chtěl získat úřad. Autor si vzpomíná, že ho v té době neznal ještě jako Kim Sakkata, ale jako Kim Rana. Uznává jeho básnické schopnosti a rychlost, se kterou básně skládal.³⁰ Dále píše o

²⁵ KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 3.

²⁶ KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 3.

²⁷ KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 4.

²⁸ KIM, Čun-hjöng. *Kim Sakkatüi ča'a čchatkki usümkwa urüm (Kim Sakkatovo hledání sebe sama, smíchu a pláče)* [online]. Dongbang Literature Comparison Study Vol. 6 No. 0, 2016 [cit. 2021-03-26]. Dostupné z: <http://kiss.kstudy.com/thesis/thesis-view.asp?key=3487018>, str. 36, 37.

²⁹ Literátský host.

³⁰ KIM, Čun-hjöng. *Kim Sakkatüi ča'a čchatkki usümkwa urüm (Kim Sakkatovo hledání sebe sama, smíchu a pláče)* [online]. Dongbang Literature Comparison Study Vol. 6 No. 0, 2016 [cit. 2021-03-26]. Dostupné z: <http://kiss.kstudy.com/thesis/thesis-view.asp?key=3487018>, str. 41.

Sakkatově „nemoci duše“, která se projevila, když se mu ostatní vysmívali, protože patřil k nevýznamné jangbanské rodině, a nechtěli mu pomoci s jeho pokusy o získání úřednického postu. Prý právě to bylo příčinou jeho rozhodnutí žít jako potulný básník. Autor popisuje již staršího toulavého Kima Sakkata jako excentrického, nemytého, v konopném oblečení a botách ze slámy. Prý byl oblíbeným hostem, kterého pohostili a poté mu dávali těžké rýmy a chtěli, aby jim skládal básně. Autor ale jeho básně neoceňuje, chybí jim podle něj elegance tradiční hansí a Kim Sakkat jimi mrhá svým talentem. Během svých cest prý autor o Kim Sakkatovi slyšel mnoho příběhů ve vesnických školách a také se prý Sakkat objevoval na úřednických zkouškách *kwagŏ*.³¹ Byl pověstný v nálevnách v okolí, kde zkoušky probíhaly. Dále je zaznamenáno, že Kim Sakkat dal své teplé zimní oblečení někomu, kdo ho potřeboval více než on.³²

V posledním důležitějším spise, *Hadžŏng čip*, autor kritizuje Sakkatovy básně typu *kwačchesi*³³ a přirovnává jeho verše k nakloněné rýžové stodole – bez elegance či literární hodnoty. Dále si stěžuje na jeho hlasitý smích a výbuchy vzteku.³⁴

3.2 I Munjŏlŭv Kim Sakkat

Kniha *Básník* (Siin, 1991) od spisovatele I Munjŏla o životě Kim Sakkata je obohacena o legendy a další materiály, které se snaží vytvořit „pravdivý“ obraz Kim Sakkata. Pro lepší pochopení musíme znát životní příběh autora, který ve svém životě čelil podobným výzvám jako Kim Sakkat, a proto se všeobecně věří, že prostřednictvím tohoto románu řešil svá osobní traumata, vzešlá z odchodu jeho otce do Severní Koreje během korejské války. Autor toto tvrzení odmítl, ale i tak se v jeho pracích objevuje téma dědičného hříchu a hrdinové zatracení kvůli svému původu.³⁵ I Munjŏl a Kim Sakkat jsou oba potomky zrádců, kteří ve svém životě museli čelit předsudkům, zažili časté stěhování a žili ve společnosti, která neodpouštěla, i když zákon už odpustil.³⁶ Oba se pokoušeli o znovuzískání svého původního postavení a oba zažili

³² KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 4, 5.

³³ Zkouškové básně.

³⁴ KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 5.

³⁵ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 340, 341.

³⁶ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 36, 37.

následné zklamání. Také měli podobně ctižádostivé matky, které si snažily udržet určitou úroveň i přes situaci, ve které žily.³⁷

Výběr postavy Kim Sakkata tedy dává smysl, pokud přihlédneme k autorově vlastní historii, všeobecně však vybočuje z představ tradičních korejských biografí, které měly zobrazovat život výjimečného člověka. Jeho postava totiž nemůže být použita jako model vzorového poddaného, těžko odkážeme na jeho zašlou slávu, a jeho život, pokud je zobrazen co nejautentičtěji, neskrývá velké romantické, tragické či silně emoce vyvolávající momenty.³⁸ I Munjöl ovšem rozumí příběhu Kim Sakkata a sám se v knize staví do pozice většinou vševědoucího vypravěče.³⁹

Básníkův děj rozděluje život Kim Sakkata na dvě fáze. První, ta, kde po krátkém období strachu a životě s propuštěným otrokem zažívá Sakkat období klidu se svými rodiči. Rychle se ale ukazuje, že jako potomku zrádce mu nebude dopřán život úspěšného literáta. V druhé části se autor věnuje jeho potulnému životu, a to ne v zcela pozitivním světle.⁴⁰

*Repeatedly he stresses the reverse-side of such a life. His depiction of the immature and raw poet is rather a portrayal of his parasitic and beggarly status. His poet is a man of compromise, a man with no pride. This depiction continues as part of the process of realising a poetic ideal. As soon as the poet becomes a real poet, the author can leave him to be viewed through the eyes of his son, a witness to his father's poetic maturity.*⁴¹

I Munjölův Kim Sakkat neplní svou synovskou povinnost ani tento svůj nedostatek nevyvažuje poezií. Jeho poezie je vytvářena na míru skupinám, kterým se v konkrétních obdobích svého života snaží zalíbit, a nezachycuje správnou esenci poezie, jak je vysvětlena Starým Opilcem. I Munjöl tento skepticismus nad jeho básněmi, ať už z období jeho pokusů o návrat mezi smetánku, či z doby, kdy psal básně pro obyčejný lid, vyjadřuje a tím dodává čtenáři pocit autenticity.⁴²

³⁷ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyöl's new mythology of Kim Pyöngyön. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 341.

³⁸ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyöl's new mythology of Kim Pyöngyön. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 342.

³⁹ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyöl's new mythology of Kim Pyöngyön. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 343.

⁴⁰ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyöl's new mythology of Kim Pyöngyön. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 344.

⁴¹ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyöl's new mythology of Kim Pyöngyön. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 344.

⁴² LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyöl's new mythology of Kim Pyöngyön. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 345.

I Munjöl hned první stránkou poukazuje na to, že se legendy Kima Sakkata neohlížejí na jeho dětství. Jako by se objevil devatenáctiletý na básnické soutěži a neměl vzpomínky na svou minulost. Tímto zdůrazňováním nejasností legend lehce manipuluje čtenáře k tomu, aby jeho interpretace bral za pravdivé.⁴³ Sám v textu občas přiznává, že situace mohla být jinak, například pochybuje o básnickově první návštěvě Diamantových hor.⁴⁴

Děj *Básníka* následuje přijímanou chronologii života Kima Pjŏngjŏna, kterou sestavil ve dvacátých letech dvacátého století a potom ve třicátých a čtyřicátých letech vydal I Ůngsu. Příběhy ze života Kim Pjŏngjŏna jsou doplněny o poznámky a vysvětlení doplňující kontext pro čtenáře.⁴⁵

Autor začíná obrazem čtyřletého Kim Pjŏngjŏna, který je jedné noci vyslán se svým bratrem a jejich sluhou pryč od rodičů.⁴⁶ Tato změna místa je spojena se ztrátou rodiny a jejího postavení.⁴⁷ Po příchodu ke sluhovi bratři zažívají ztrátu hodnot, identity a dle autora z tohoto období pramení Kim Pjŏngjŏnova nenávist vůči vesnickým učitelům. V tuto chvíli se začíná projevovat jeho poetičnost, ale také odcizenost. Také se poprvé objevuje jeho sebelítost, která ho bude provázet celý život.⁴⁸ Poté, co jsou při chození za školu s bratrem načapaní sluhou, který se jich s pláčem ptá, jak navrátí rodině důstojnost, uvědomuje si poprvé Kim Pjŏngjŏn důležitost vzdělávání.⁴⁹ Po třech letech u sluhy se pro ně vrací otec.⁵⁰ Zde poznává život jako potomek zrádce, i když ve společnosti rodičů, čímž obnovuje alespoň svou identitu jako jejich syn.⁵¹ Milost je pro něj a jeho rodinu nepřímá a pomalá sociální smrt. Zažívá represe s tím spojené, a odcizení a ztráta hodnot se prohlubují. Umírá mu otec a kvůli represím se hodně s rodinou stěhují, což může být částečným vysvětlením jeho pozdějšího tuláckého života.⁵²

⁴³LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82), 337-358. ISSN 0044-8699, str. 346.

⁴⁴LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 348.

⁴⁵LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 346.

⁴⁶I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7 Str. 8-10.

⁴⁷LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 352.

⁴⁸I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 21-25.

⁴⁹I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 26.

⁵⁰I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 27.

⁵¹LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 352.

⁵²I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 30-41.

Záznamy o životě Kima Pjŏngjŏna před básnickou soutěží, které se účastnil v devatenácti letech, jsou nedostatečné. Tato část knihy je tedy fiktivní a slouží autorově záměru.⁵³

Po přestěhování s rodinou do Jŏngwŏlu má Kim Pjŏngjŏn možnost začít znovu žít způsobem hodným jeho původu, totiž trávit dny vzděláváním se. Zde autor přemýšlí nad tím, proč byl Kim Sakkat od dětství posedlý učením. Prý to bylo jeho rodinnou historií. Dle I Munjŏla může mít člověk na pád ze svého postavení tři reakce a Kim Sakkat si vybral tu, která ho hnala k pokusu o jeho znovunabytí. Uvažuje, kdy se z Kima Sakkata začal stávat výjimečný básník, a zve čtenáře, aby se na těchto myšlenkách podílel také. Poetika je požadavkem pro složení zkoušek, které by pro Kima Pjŏngjŏna byly cestou k znovunabytí postavení. Byl tedy zběhlý ve formálním poetickém stylu, což byl podle autora výchozí bod jeho poezie. Měl temperament umělce a obrovský talent. Při zrodu básníka je důležitá jeho minulost, represe, rány z dětství, strach ze smrti. Neustálé stěhování, stín viny, nejdříve vůči společnosti, potom vůči předkům. Nutnost zachování systému, pomsta, izolace, to vše je pro něj ztráta hodnot, která se promítá do jeho vnímání a formuje jeho pozdější básnickou tvorbu.⁵⁴

Autor popisuje moment, od kterého se odvíjejí všechny legendy o Kimu Sakkatovi, tedy soutěž, kterou vyhrál, ale ve které také nevědomky ztratil svého děda. V legendách je tato událost výchozím bodem jeho tuláckého života. I Munjŏl ale s tímto tvrzením nesouhlasí a vysvětluje, že jeho děd jako zdroj veškerého utrpení v jeho životě nemohl být postavou Kim Pjŏngjŏnovi zcela neznámou. Kim Pjŏngjŏn je tedy na začátku soutěže, jejímž zadáním je vychválit loajálnost Čŏng Siho a odsoudit zločin Kima Iksuna, postaven před volbu. Může odsoudit svého dědečka, který mu způsobil tolik neštěstí? Kim Pjŏngjŏn a autor vysvětlují, že mají právo zradit příbuzného a obhájit se tak světu. A to také hrdina udělá.⁵⁵

*He assumes that as long as he is talented and well prepared he will have the opportunity to demonstrate it and to be evaluated appropriately. This is an illusion that is in keeping with his previous period of isolation, as well as with his age. His choice in relation to the key decision that faces him demonstrates his lack of maturity since he opts for the way of worldly luxury, fame and glory.*⁵⁶

⁵³LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 351.

⁵⁴I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 42-48.

⁵⁵I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 56-70.

⁵⁶LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 349.

Ukazuje zde vztek a rozporuplné pocity, které v Kim Pjŏngjŏnovi výhra soutěže vzbuzuje, a také postavou Nodžina odhaluje rozpor dvou konfuciánských ideálů: loajalitu ke státu versus oddanost rodičům. Je důležité poznamenat, že tato chvíle je významná i tím, že jsou v textu I Munjŏla Kim Sakkat a Kim Pjŏngjŏn odlišováni. Ne snad proto, že by to byli dva odlišní lidé, ale proto, že tím autor zdůrazňuje dvě odlišná období jeho života. Právě v tuto chvíli se Kim Pjŏngjŏn stává Kimem Sakkatem.⁵⁷

Další důležitý bod v jeho životě poté nastává ve chvíli, kdy se Kim Pjŏngjŏn setkává v Soulu s An Ůngsuem, který ho k sobě zve jako hosta a u kterého, dle záznamů, žil několik let. Podle osob, které se s ním v tomto období setkaly, je talentovaný, píše *kwačchesi* a celé dny studuje a skládá poezii. Toto období se vynechává z jeho legend, protože nesedí k postavě, která se v nich zobrazuje. Záznam zmiňuje, že literátům kolem Ana lhal.⁵⁸ V další kapitole se objevuje jedna z historických postav této knihy, Kim Sakkatův příbuzný, Kim Čwagŭn, který byl členem mocného rodu Kimů z Andongu.⁵⁹ Od této chvíle se k němu jeho hostitel začíná chovat nepřátelsky a Kim Sakkat tak odchází.⁶⁰

Autor říká, že není zcela jasné, zda rozhodnutí žít jako tulák pochází z této doby – tedy poté, co selhal jeho poslední pokus dostat se do lepší vrstvy. Po cestě se dozvídá o smrti bratra a vrací se domů. Doma nenachází ani matku. Ta mu nechala dopis, ve kterém ho znovu žádá, ať navrátí rodině její původní postavení.⁶¹ Smrt bratra Pjŏnghy a odchod matky, která pro něj byla domovem, přetrhává jeho poslední vazbu na rodinu, a tak se Kim Sakkat může vydat na cesty.⁶² Když mu byla zavřená cesta do vyšších sfér společnosti, rozhodl se jít opačným směrem.⁶³

Proč si tedy nasadil Kim Sakkat svůj ikonický bambusový klobouk? V divadelní hře od Ha Tähŭnga se píše, že se rozhodl nasadit si slaměný klobouk a stát se Kim Sakkatem, potulným básníkem, do té doby, dokud dostatečně nenaplní pokání za svůj hrůzný čin odsouzení svého

⁵⁷LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 349.

⁵⁸I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 90.

⁵⁹LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 347.

⁶⁰I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 95.

⁶¹I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 99-100.

⁶²LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 351.

⁶³I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 101.

děda. Tímto se také zříká svého jména.⁶⁴ Podle I Munjöllova *Básníka* si klobouk nasadil, aby se schoval před pohledem nebes na jeho dědičný hřích, a také na znamení porušení oddanosti vůči matce, která od něho očekávala navrácení postavení, čehož se svým finálním odchodem od rodiny vzdával. Také ale možná i z pocitu viny vůči manželce a synům, které svým odchodem opouštěl.⁶⁵ Dle mého názoru není nutné v jeho nošení bambusového klobouku hledat poetická vysvětlení, či hluboké myšlenky. Sám nám ukazuje, proč klobouk nosí ve své básni „Můj klobouk“ (*Jöngrip*, 咏笠)

Je lehounký jak prázdná loďka Můj klobouk

Jednou jsem ho nasadil Čtyřicet let nosím

Pasáček jen v klobouku Vyžene krávy na pastvu

Rybáře rackové sledují Jen podle něj

Opiju se Sundám ho Zavěsím na větev rozkvetlého

stromu

Veselím se Vylezu na střechu Hledím na měsíc

Klobouky bývají obvykle pro okrasu

S tím svým jsem bez starostí V dešti i za vánice⁶⁶

Dále následují obrazy z jeho toulek, například známá legenda o jeho sázce s mnichem, který ho chtěl v básnickém klání připravit o zuby.⁶⁷ V hostinci se setká s již zmiňovaným Starým Opilcem, důležitou postavou, která mu dává poprvé lehce nahlédnout do toho, co je to pravá poezie.⁶⁸ Prostor hostince má v Básníkovi důležitou roli. Nejdříve v něm potkává

⁶⁴ TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 4.

⁶⁵ I, Mun-jöl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 101.

⁶⁶ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 173.

⁶⁷ I, Mun-jöl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 103.

⁶⁸ I, Mun-jöl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 106-118.

Nodžina a poté Starého opilce. Oba jsou stěžejními postavami.⁶⁹ Navštěvuje svůj domov, a to je pro něj finální moment, kdy se vzpírá nekonečné každodennosti a rozhoduje se opravdu žít jako tulák.⁷⁰

Autor poté přistupuje k dělení básnickova života podle jeho poetických období.

První období prožil jako host a pohyboval se v lepší společnosti literátů, úředníků a také kisäng. Jeho básně toto odrážejí. Jsou to formální zkouškové *kwačchesi* a píše hlavně o přírodě a o emocích.⁷¹

*Jeho ne zcela vyzrálé estetické vnímání mu dovolilo spokojit se s konvenční formou výrazu i techniky. Také jeho mladická pýcha se zatím pokoušela zakrýt skutečnost vlastní ubohosti pod pláštěm přetvářky a povyku.*⁷²

Za definitivní konec jeho první básnické fáze považuje autor setkání Kim Sakkata s postavou Wŏn Mjongdäa, který byl účastníkem povstání, při kterém se z jeho dědy stal zrádce. Wŏn Mjongdä prezentuje Kim Sakkatovi události jinak, než je doposud znal, a Sakkat poprvé dokáže unést svůj hněv a hořkost.⁷³ Tato historka nemá oporu v legendách o Kim Sakkatovi a je zcela fiktivní. Autor ji využívá jako událost, skrz kterou se může Kim Sakkat konečně smířit se svou minulostí a posunout se ke svému dalšímu básnickému období.⁷⁴

Jeho druhé období tedy začíná ve znamení odklonu od systému, a tedy i formy, kterou narušuje, vkládá do básní korejskou abecedu *ŏnmun* a upozaduje rým či pravidelnou slabičnou stavbu.⁷⁵ V tomto období se stává proslulým mezi nižšími vrstvami. Po nějaké době si ale sám uvědomuje, že není jedním z nich a že jen využívá jejich zášť a nízké pudy. Autor také zmiňuje legendu o tom, že mu Nodžin zaslal jeho vlastní báseň, kde odsoudil svého děda a tím ho vyhání z oblasti Kwansŏ.⁷⁶ Tento odchod také značí konec druhé básnické fáze.⁷⁷ Nodžin zde působí jako jeho svědomí a spojuje ho s jeho minulostí.⁷⁸

⁶⁹ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 352.

⁷⁰ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 119-120.

⁷¹ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 122, 123.

⁷² I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 123.

⁷³ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str.131-138.

⁷⁴ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 346.

⁷⁵ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 140-146.

⁷⁶ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 153-155.

⁷⁷ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 353.

⁷⁸ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 351.

Jeho třetí období je ve znamení návratu k tradiční formě a ctění techniky. Je popisované jako introspektivní a meditativní a váže se k němu historka, kdy Kim Sakkat obdržel nové teplé šaty, ale daroval je někomu, kdo je potřeboval více než on.⁷⁹

Smyšlená historka⁸⁰, která spolu s dalšími spoluvytváří I Munjŏlova Kim Sakkata je historka o lupičích, kteří ho zajmou. Jejich vůdce, „revolucionář“ Čese chce, aby jim tvořil básně, které vyvolají dle potřeby v lidech strach nebo naopak statečnost. Kim Sakkat je fascinovaný představou, že by mohla být báseň užitečná, a tak se k nim přidává. Vytváří básně, zatímco lupiči trénují své povstání, a šíří je mezi okolními vesničany. Na jaře zaútočí na město Sinčchŏn, což ale dopadá katastrofálně, a Kim Sakkat tedy pokračuje dále ve svých cestách.⁸¹

Po této události se Kim Sakkat znovu setkává se Starým opilcem a konečně si skoro ve všem rozumějí.⁸² Postavy mistra Česeho a Starého opilce slouží pro našeho básníka jako múzy, mistr Čese jako múza sociální, Starý opilec jako múza poetická.⁸³

V jeho čtvrté a poslední básnické fázi se jeho básně stávají monologem. Již nejsou pro obecnost a jsou samoučelné. Jeho syn Ikkjun ho dvakrát nachází a snaží se ho odvést domů, Kim Sakkat ale vždy prchá.⁸⁴ Kde je pro jiné domov symbolem stabilního života, pro Kim Sakkata, který žije neobvyklým způsobem, je místem, které omezuje jeho volnost.⁸⁵ Při třetím pokusu si jeho syn všimá, že otec splývá s přírodou a ukazuje na věci, které syn přehlédl. Mezi lidmi a daleko od přírody ale tuto kouzelnou schopnost ztrácí, a když se rozhodne napotřetí od syna utéct, syn ho nechává. Už to není otec, je to jen básník. Tímto se stává, podle I Munjŏla, Kim Sakkat konečně básníkem⁸⁶ a jako domov si volí přírodu, která mu umožňuje žít v neomezeném prostoru.⁸⁷

⁷⁹ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 157.

⁸⁰ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 346.

⁸¹ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 159-179.

⁸² I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 181.

⁸³ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 351.

⁸⁴ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 183.

⁸⁵ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 353.

⁸⁶ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 183-189.

⁸⁷ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 353.

Cílem knihy není ukázat ubohého muže či romantického hrdinu, ale Kim Sakkatovu cestu k roli opravdového básníka.⁸⁸ I proto I Munjöl v poslední kapitole říká, že píše o básníkovi, a tak je smrt Kima Sakkata pro účel této knihy nedůležitá.

*Ale dobře, o ní tedy poslední větu: mrtvý básník není básníkem.*⁸⁹

3.3 Ha Tähüngüv Kim Sakkat

Na rozdíl od I Munjöllova Básníka je *The Life of a Rainhat poet* divadelní hra, neumožňuje nám tudíž takový náhled do básnickovy minulosti, či jeho psychiky. Ostatně to ani není jejím účelem. Autor v úvodu píše, že byl Kim Sakkat jedním z nejlepších lyrických básníků Koreje. Popisuje ho, ostatně tak jako většina záznamů, jako muže ve velikém klobouku proti dešti a slunci a s bambusovou holí. Prý po ztrátě víry v obyčejný svět opustil matku, manželku a syna a zvolil si dobrovolné vyhnanství.⁹⁰

*...he wandered in the drear wild, sleeping on dewy grass and eating balmy wind as he praised nature's free gifts with beautiful songs and cursed fellow creatures who denied him a night's hospitality or a bowl of breakfast by improvising sarcastic poems.*⁹¹

Samotná hra začíná již zmiňovanou vesnickou soutěží, ve které Kim Sakkat odsoudil svého děda. Nebo přesněji, začíná po soutěži, kdy se náš hrdina s hrůzou dozvídá, že se provinil vůči svému příbuznému, o kterém nevěděl. Jeho dětství, kromě toho, že s ním matka uprchla, není nijak probíráno. Kim Sakkat si jako trest za svůj hřích volí toulavý život. Odkládá své jméno a zpívá báseň, která ilustruje romantickou lidovou představu o Kim Sakkatovi. Vypravuje se bez peněz, ale se štětcem za pasem a dýmkou v rukávu. Pokud potká ženu, stráví s ní jen noc a půjde dál. Přístřeškem mu bude země a světlem měsíc, tráva bude jeho postelí, mrazivý vítr mu bude potravou a ve snech bude zpívat o vílách.⁹²

⁸⁸ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyöl's new mythology of Kim Pyöngyön. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699, str. 350.

⁸⁹ I, Mun-jöl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 190.

⁹⁰ TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, předmluva

⁹¹ TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, předmluva

⁹² TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 1-6.

Krátké scény z cest ukazují Sakkata s vínem v ruce, básní na jazyce a slzou v oku. Je nespoutaný, ale melancholický, pláče a směje se a lidé, kteří s ním tráví čas, ho přirovnávají k Li Poovi.⁹³

Prostředí, kde se pohybuje, odpovídá jeho básním. V horách obdivuje přírodu, ve městech lichotí kisäng či zápolí se svými kritiky.

I zde se objevuje historka o mnichovi, který se chce v básnické soutěži sázet o zuby. Kim Sakkat samozřejmě v soutěži vítězí, mnich ho obdivuje a pijí spolu víno.⁹⁴ Tato legenda o Kim Sakkatovi je zaznamenána i v online encyklopedii korejské lidové kultury.⁹⁵ Sakkat ve vesnické škole zjišťuje, že všem dětem chybí zuby, a považuje to za místní zvyk. Dozvídá se, že je o zuby obral mnich v básnické soutěži. To ho nesmírně rozzlobí, a tak s mnichem také soutěží. Mnich vždy prohrává a studenti mu postupně vytrhají všechny zuby. Mnich prosí o odpuštění a slibuje, že už nikdy nic takového neudělá. Žáci poté nabízejí Sakkatovi pohoštění.⁹⁶

V textu následují další scény, jejichž účastníci existují proto, aby byli skeptičtí ohledně Sakkatova talentu, a po vyslechnutí jeho básně jsou vyvedeni z omylu a vyprovázejí ho s burácivým potleskem a chválou.⁹⁷

Další scény vytvářejí vhodné prostředí, do kterého autor vkládá Sakkatovy básně. Bohatý muž, který na básníka chce poslat psy, svatební hostina, odkud ho chtějí vyhnat, to je motivace pro skládání nemravné básničky o nevěstě a pošklebování se ženichovi. Učenci, kteří se povalují v přírodě, se pošklebují Sakkatovým básním a sami básní o bohatství a slávě, prohra v partii šachů či služba pro kloboukáře fungují jako další motivátory pro vznik a přednes nových básní.⁹⁸

Objevuje se zde ještě jeden typ scén, které mají poukázat na Sakkatův bohatý milostný život. V I Munjŏlově *Básníkovi* je sice zmiňován, autor ale konstatuje, že láska, kterou Sakkat

⁹³TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 13.

⁹⁴TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 8-12.

⁹⁵KIM, Eui-sook. Kim Byeong-yeon (金炳淵). In: *Encyclopedia of Korean folk culture* [online]. Samchengro 37, Jongno-gu, Seoul 03045, Korea: National Folk Museum of Korea [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://folkency.nfm.go.kr/en/topic/detail/5452>

⁹⁶KIM, Eui-sook. Kim Byeong-yeon (金炳淵). In: *Encyclopedia of Korean folk culture* [online]. Samchengro 37, Jongno-gu, Seoul 03045, Korea: National Folk Museum of Korea [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://folkency.nfm.go.kr/en/topic/detail/5452>

⁹⁸TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7.

od žen dostával, byla prázdná⁹⁹ a nevěnuje jim tedy pozornost. Ha Tähŭng to ve své hře vidí jinak, a tak je Kim Sakkatovi dopřáno hned několik milenek, se kterými má významné vztahy. První dívka Karjŏn je sice dcerou tanečnice, je však nevinná a čistá. Scházejí se při měsíčku, vyměňují si básně a matka jim zatím plánuje svatbu. Ta se koná na jaře, i když je Sakkat nervózní, protože už má manželku a syna. Omlouvá si to tím, že jako svobodný básník věří ve volnou lásku. Po první noci se své novomanželce vyhýbá a lituje se, chce lásku, ale ne závazky manželství, zajímají ho víc básně než žena, která pro něj byla momentálním rozptýlením. Po třech letech se probouzí jeho touha po toulání a odchází od ní.¹⁰⁰

Poté se zde, v platné chronologii legend o Kim Sakkatovi, odehrává jeho návrat domů, kde zjišťuje, že mu zemřel starší bratr. Je tu v porovnání ještě jeho mladší bratr, který v I Munjŏlově *Básníkovi* zemřel jako dítě. Uspořádají mu uvítací hostinu, kde ale Kim Sakkat nebásní, to dělá jen když má svou hůl a klobouk. V tomto období si Kim Sakkat pořizuje dalšího potomka a poté odchází do Soulu.¹⁰¹ Jeho vzhled je popsán takto:

*...nejdříve si oblékl sněhově bílý turumagi (korejský plášť a společenský oděv) přes bílou halenu a bílé kalhoty...*¹⁰²

Lepší klobouk z koňských žní vyměňuje za svůj ikonický bambusový klobouk a za nešťastníka, kterého okradli, platí noc v hostinci. Hoduje s učenci, a když jich má plné zuby, vydává se dál. Pomáhá prodavači s prodejem melounů, pomáhá lovcům nahánět zvěř a u toho skládá básně.¹⁰³

Vypravuje se za sluhou Sŏngsuem do Koksanu a potkává jeho syny, u kterých zůstává. Zde se objevuje jeho druhá milenka, která je nešťastně vdaná za sedláka. Básní spolu a mají poměr. Po nějaké době se v Sakkatovi znovu objevuje touha cestovat, a tak opouští další milenku.¹⁰⁴

⁹⁹ I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7, str. 147.

¹⁰⁰ TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 26-43.

¹⁰¹ TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 47-52.

¹⁰² *...having first put on his snow-white Turumagi (Korean overcoat and visiting dress) over his white jacket and white trousers...* TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 52, 53, překlad autorky této práce.

¹⁰³ TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 53-70.

¹⁰⁴ ¹⁰⁴ TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 70-88.

Po nějaké době se usazuje jako učitel v Tosan sŏwŏnu¹⁰⁵ a zde se zamiluje do kisäng. Stráví spolu nějaký čas, on ji svádí básničkami a na jaře pokračuje v cestě. Historika tohoto typu se opakuje ještě s dalšími dvěma kisäng. Očividně je tedy v této hře postava Kim Sakkata zobrazována jako Don Juan, který utíká před vším, co by ho mohlo svazovat.¹⁰⁶

V poslední scéně je Sakkat starý a cítí se provinile, protože utekl třikrát synovi, který se ho snažil odvést domů. Navštěvuje přítele, ale už ho ani netěší pití. Opilý padá a na smrtelné posteli chce jen alkohol. Děkuje, že smí zemřít tak pohodlně, a chce po hostiteli, aby zhasl svíčku. Tato žádost se stává jeho posledními slovy.¹⁰⁷

3.4 Severní Korea a Kim Sakkat

Prvním důležitým sběratelem Kim Sakkatových básní byl I Ŭngsu, který vydal hned několik sbírek jeho poezie s názvem *Kim Rip sidžip* (Básně Kim Ripa). První vydával v časopisech ve 30. letech. Roku 1939 vydal sbírku se 183 básněmi a o dva roky vydal další sbírku s téměř dvojnásobným počtem básní. Roku 1956 poté vydává novou sbírku o 95 básních ve sbírce *Pchungdža siin Kim Sakkat* (Satirický básník Kim Sakkat) v Pchjŏngjangu. Sbíрка je tedy ochuzená o básně, které byly ideologicky či morálně v Severní Koreji nepřijatelné.¹⁰⁸

V severokorejských dějinách *Čosŏn munhak tchongsa* (Dějiny korejské literatury) z roku 1959 je Kim Sakkat zmíněn na jedné stránce v kapitole o literatuře 19. století. Je spojován s odklonem od středověké literatury a také postupným experimentováním s korejským písmem, tedy nekonvenční formou hansil.¹⁰⁹

V druhých dějinách z roku 1977 již zmiňován není.¹¹⁰ Můžeme se tedy domnívat, že Kim Sakkat není pro Severní Koreu tak významnou lidovou postavou, jako je v její jižní části.

Výběr dvou populárních anekdot ze severokorejské knihy *Celebrities in Korean history* ukazuje Kim Sakkata jako slavného satirika z 19. století, který se toulal krajinou a vysmíval se

¹⁰⁵ Tosan sŏwŏn byla prestižní neokonfuciánskou akademií, která si vedla záznamy. Jeho přítomnost v této akademii není však známa, či zmiňována. Proto je toto tvrzení očividně fikcí.

¹⁰⁶ TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 101-142.

¹⁰⁷ TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7, str. 152-158.

¹⁰⁸ KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 8.

¹⁰⁹ *Čosŏn munhak tchongsa* (Dějiny korejské literatury). Pchjŏngjang: Kwahagwŏn čchulpchansa, 1959.

¹¹⁰ *Čosŏn munhaksa (kodädžungsepchjŏn)* (Dějiny korejské literatury). Pchjŏngjang: Kwahak, päkkwasadžŏn čchulpchansa, 1977.

povalečům, včetně aristokracie. Následuje historka, která se odvíjí od Sakkatovy básně, kterou složil u příležitosti 60. narozenin jednomu aristokratovi. Kim Sakkat si zde pohrává se starým mužem a jeho syny a střídavě se jim vysmívá a lichotí jim.¹¹¹

Báseň s názvem „Hostina k oslavě šedesátin“ (*Hwangapjŏn*, 還甲宴) zní takto:

Ten sedící stařec nevypadá snad ani jako člověk

Spiš jako nesmrtelný co sestoupil z nebes

Jeho sedm synů - všichni zloději

Ukradli Si-wang-mu broskve Vystrojili mu hostinu¹¹²

Další anekdota líčí, že když mu bylo jednadvacet let, opustil domov, protože byl rozzlobený na aristokraty. Autor zde uznává Kim Sakkatův vysoký původ, připomíná smrt jeho děda kvůli tomu, že se vzdal revoltě rolníků. Jako dítě byl Sakkat velmi chytrý a velmi se snažil, a tak vynikal ve vesnické škole a byl tím v okolí známý. Složil úřednické zkoušky, ale byl pro svůj původ odmítnut. Proto si nasadil typický klobouk prostých lidí *sakkat* a toulal se plný zášti k aristokratům a vládcům. Během cest viděl mnoho nespravedlností a vykořisťování chudých, proto měl sympatii k obyčejným lidem. Následuje historka, kdy Kim Sakkat zjistil, že vůl bohaté rodiny zabil tele rodiny chudé. A tak pro rodinu sepsal obvinění tak, aby za tele dostali úhradu.¹¹³

„Píseň - žaloba na cenu telátka“ (*Tokkasodže*, 犢價訴題):

Čtyři rjangu sedm pchunů za mrtvé telátko?

Do zelenavých hor do modravých vod ho uložili

Zelenavými horami modrými vodami odchované

¹¹¹ AN, Su Yong, ed. *Celebrities in Korean history* [online]. DPRK: Foreign Languages Publishing House, Juche 107/ 2018 [cit. 2021-03-1]. ISBN 9789946017686. Dostupné z: <http://www.korean-books.com.kp/KBMbooks/en/book/ordinary/00000604.pdf>, str. 75.

¹¹² KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 133.

¹¹³ AN, Su Yong, ed. *Celebrities in Korean history* [online]. DPRK: Foreign Languages Publishing House, Juche 107/ 2018 [cit. 2021-03-1]. ISBN 9789946017686. Dostupné z: <http://www.korean-books.com.kp/KBMbooks/en/book/ordinary/00000604.pdf>, str. 76.

Kráva odvedle s břichem přecpaným boby

Telátko trkla rohem

*Copak je tohle v pořádku?*¹¹⁴

Další anekdota zmiňuje, že se ho syn snažil přesvědčit, ať se vrátí domů, nikdy to však neudělal. Přítel mu nabídl vládní post, Sakkat ale odmítl. Když mu bylo 56 let, zhroutil se v provincii Čolla na kraji cesty, kde ho poznal jakýsi učenec a vzal ho k sobě domů. Blouznil a jeho poslední slova, tak jako v divadelní hře, prý byla: „Zhasněte světlo.“¹¹⁵

Dále jen krátce autor shrnuje jeho básně a jejich oblíbenost mezi lidmi.¹¹⁶

3.5 Popularita Kim Sakkata

Kim Sakkat je legendou, která se mění a přizpůsobuje své vlastnosti době, v níž se o ní píše. Národní básník za doby japonské okupace, básník pro masy po korejské válce, předchůdce reformistů, bojovník za společenskou rovnost a jazykový experimentátor v současné době¹¹⁷ nebo třeba první korejský a také světový „bojový rapper“¹¹⁸. Tím vším byla a je postava Kim Sakkata.

Ve 20. letech 20. století se objevují pokusy o dokazování existence národního umění a hledání obsáhlých národních myšlenek, a tím se zvyšuje zájem o Kim Sakkata a jeho tvorbu. Roku 1926 začíná časopis Kǎbjök sbírat jeho básně a materiály s ním spojené. Později je ale zastavený Japonci a jeden z editorů materiály předává již zmiňovanému I Ůngsuovi. Ten o Sakkatovi 8. února roku 1930 vydává článek v Čungö-ilbo s názvem Tři revolucionáři: Whitman, Išikawa Takuboku, Kim Sakkat. V článku vychvaluje Sakkata jako lidového básníka

¹¹⁴KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 151.

¹¹⁵ AN, Su Yong, ed. *Celebrities in Korean history* [online]. DPRK: Foreign Languages Publishing House, Juche 107/ 2018 [cit. 2021-03-1]. ISBN 9789946017686. Dostupné z: <http://www.korean-books.com.kp/KBMbooks/en/book/ordinary/00000604.pdf>, str. 77.

¹¹⁶ AN, Su Yong, ed. *Celebrities in Korean history* [online]. DPRK: Foreign Languages Publishing House, Juche 107/ 2018 [cit. 2021-03-1]. ISBN 9789946017686. Dostupné z: <http://www.korean-books.com.kp/KBMbooks/en/book/ordinary/00000604.pdf>, str. 77.

¹¹⁷ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. *The Siin. Archiv Orientální*. 2014, .(82), 337-358. ISSN ISSN 0044-8699, str. 338, 339.

¹¹⁸ MONTGOMERY, Charles. Kim Sakkat – Korea's (and the world's) Original Battle Rapper! *Korean literature in translation* [online]. 1.6.2012 [cit. 2021-6-27]. Dostupné z: <https://www.ktlit.com/kim-sakkat-koreas-and-the-worlds-original-battle-rapper/>

a přirovnává ho k Waltu Whitmanovi či Takuboku Išikawovi.¹¹⁹ Do roku 1936 publikuje vysvětlení a komentáře k básním Kima Sakkata v Tong-A ilbo, Čosön ilbo, Samčchölli, Tonggwang a Sin Tong-A.¹²⁰ Později vydává několik sbírek jeho básní, z nichž je nejobsáhlejší verze z roku 1941, do níž posílali lidé básně z celé Koreje.¹²¹ Dokonce obdržel příslib pomoci od Kim Sakkatova příbuzného Kim Honghana.¹²²

Ve 30. letech se Kim Sakkat stává populárním mezi intelektuály. Vydávají se o něm články, studují se jeho poetické postupy v kontextu hansi¹²³, hledá se jeho pravé bydliště¹²⁴ a chronologie jeho života.¹²⁵

Roku 1957 je o něm natočen film s názvem *Kim Sakkat* od režiséra I Manhünga. Sakkat se opět stává potulným básníkem, protože je pro něj nemožné se svou minulostí získat státní úřad. Usazuje se ve vesnici a potkává zde mladou dívku, do které se zamiluje. Poté ale zjišťuje, že je dcerou vůdce rebelie, která zapříčinila pád jeho rodiny. Zaplétá se ještě s jinou ženou, která ale miluje svého manžela, a tak se opět vydává na cesty, zatímco se z jeho milé stává buddhistická mniška.¹²⁶

Již zmiňovaný titul prvního korejského rappera, který mu někteří autoři dávají, není jediným titulem z moderní doby, který je mu udělován. Článek *Korean Beat Attitudes: Rainhat Poet and Ko Ün*, přirovnává Sakkatův odklon od formálních pravidel poezie a její předání

¹¹⁹ Takuboku Išikawa (1886-1912) byl japonský básník. Jeho básně byly plné lítosti a identifikoval se s utiskovanými své doby. Jeho básně se z romantických provinčních přelily v buřičské a národní. PULVERS, Roger. Illusions of Self: The Life and Poetry of Ishikawa Takuboku. *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus* [online]. 2015, 13.4.2015, 13(15) [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <https://apjif.org/-Roger-Pulvers/4306/article.pdf>
¹²⁰ SIM, Kjönggho. *Kim Sakkat hansie tähan pipchandžok kömtcho (Kritická studie Kim Sakkatovy poezie)* [online]. 2018, 9-34 [cit. 2021-03-26]. ISSN 2713-9905. Dostupné z: [doi:http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9](http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9), str. 7.

¹²¹ KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 13.

¹²² SIM, Kjönggho. *Kim Sakkat hansie tähan pipchandžok kömtcho (Kritická studie Kim Sakkatovy poezie)* [online]. 2018, 9-34 [cit. 2021-03-26]. ISSN 2713-9905. Dostupné z: [doi:http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9](http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9), str. 8.

¹²³ Autorem byl Kim Čiwon, vydané v Samčchölli, 1935 zdroj: SIM, Kjönggho. *Kim Sakkat hansie tähan pipchandžok kömtcho (Kritická studie Kim Sakkatovy poezie)* [online]. 2018, 9-34 [cit. 2021-03-26]. ISSN 2713-9905. Dostupné z: [doi:http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9](http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9), str. 7.

¹²⁴ Dnes přijímaná adresa je Kjönggido, Jangdžusi, Höamdongi, SIM, Kjönggho. *Kim Sakkat hansie tähan pipchandžok kömtcho (Kritická studie Kim Sakkatovy poezie)* [online]. 2018, 9-34 [cit. 2021-03-26]. ISSN 2713-9905. Dostupné z: [doi:http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9](http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9), str. 7.

¹²⁵ SIM, Kjönggho. *Kim Sakkat hansie tähan pipchandžok kömtcho (Kritická studie Kim Sakkatovy poezie)* [online]. 2018, 9-34 [cit. 2021-03-26]. ISSN 2713-9905. Dostupné z: [doi:http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9](http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9), str. 7.

¹²⁶ Kim Satgat. In: *KMDB- hanguk jöngghwa database* [online]. Soul: Korean Film Archive [cit. 2021-03-21]. Dostupné z: <https://www.kmdb.or.kr/db/kor/detail/movie/K/00333>

z rukou elity do rukou obyčejných lidí k beatníkům, kteří vzali nejednoznačnou poezii z univerzitního prostoru a přenesli ji do barů, parků a kaváren.¹²⁷

Kim Sakkat má, vzhledem k lidové představě o jeho nadměrné konzumaci alkoholu, také vlastní značku korejského alkoholického nápoje sodžu.¹²⁸

Kim Sakkatovi je věnována píseň od Hung Söboma z roku 1989, kde zpěvák básníka přirovnává k japonskému Bašóovi a čínskému Li Poovi. Nechybí romantická představa osamělého básníka, který žije jako tulák, a samozřejmě zmínka o jeho bambusovém klobouku.¹²⁹

O jeho popularitě i v současné době a univerzálnosti jeho básní svědčí kromě výše zmíněných také to, že se jeho básně jednou za čas objeví na internetu během různých politických skandálů.¹³⁰ A tak Kim Sakkat pokračuje v kritice mocných i dávno po své smrti.

V Jöngwolu, kde pobývala jeho rodina a nějakou dobu i on sám, můžeme najít jeho muzeum a údajný hrob. Také se zde konají všemožné slavnosti spojené právě s básníkem. Má i vlastní literární cenu – Literární cena Kima Sakkata (*Kim Sakkat munhak sang*).¹³¹

¹²⁷ EPERJESI, John R. Korean Beat Attitudes: Rainhat Poet and Ko Un. In: *The Huffington Post* [online]. 7.3.2012 upr. 6.12.2017 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/korean-beat-attitudes-rai_b_1322993

¹²⁸ *Myunghoon Lee* [online]. [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <http://myunghoonlee.com/2011/01/15/kim-sat-gat-brand-identity/>

¹²⁹ Kim Sakkat norä (píseň). In: *Namu wiki* [online]. 2021-03-18 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z: [https://namu.wiki/w/%EA%B9%80%EC%82%BF%EA%B0%93\(%EB%85%B8%EB%9E%98\)](https://namu.wiki/w/%EA%B9%80%EC%82%BF%EA%B0%93(%EB%85%B8%EB%9E%98))

¹³⁰ ČÖNG, Kihong. Čchumiä čanggwan čorongsi kimsatkkat čakpchuminga?(Zesměšnování ministra Čchu Miä, je to práce Kima Sakkata?). *Platform News* [online]. 10.2.2020 [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <http://m.pgnews.co.kr/news/newsview.php?ncode=1065578610103737>

¹³¹ Kim Sakkat munhak sang (Literární cena Kima Sakkata). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 31.1.2018 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z: <https://ko.wikipedia.org/wiki/%EA%B9%80%EC%82%BF%EA%B0%93%EB%AC%B8%ED%95%99%EC%83%81>

4 Hansi a její vývoj

4.1 Nejdůležitější čínská díla

Pro korejské literáty jsou nejdůležitějšími čínskými spisy konfuciánské kanonické spisy. Jsou to: *Letopisy Jar a Podzimů* (Čchun-čchiou, 春秋), *Kniha písní* (Š'-ťing, 詩經), *Kniha dokumentů* (Šu-ťing, 書經), *Kniha obřadů* (Li-ťi, 禮記) a *Kniha proměn* (I-ťing, 易經).¹³² V období Sungské Číny (11.-12. století) je těchto Pět klasiků doplněno o Čtyři knihy: *Konfuciovy Hovory* (Lun-ju, 論語), *Velké učení* (Ta-süe, 大學), *Menciova Meng zi* (孟子) a *Doktrína středu* (Čung-jung, 中庸).¹³³

Z pohledu poezie je nejdůležitější *Kniha písní*, která obsahuje 305 básní, vznikajících mezi 11. a 6. stoletím př. n. l. Je to základní text pro studium poezie a k ní přidaných komentářů interpretujících texty. Komentáře básně hodnotí jako zápis minulých událostí a nálady jimi vyjadřované jsou ovlivněné kvalitou doby, ve které vznikají. Proto jsou básně ideálním ukazatelem úspěchu či neúspěchu vládců. Pokud je poezie harmonická, politický život té doby byl harmonický také. Konfucius citáty z *Knihy písní* využívá k ilustrování mravních postojů.¹³⁴ První ucelená interpretace *Knihy písní* definuje poezii jako spontánní vyjádření myšlenek, přání a citů a zdůrazňuje její didaktickou roli.¹³⁵ Také se zde objevuje představa o spojení lidského citění a činů se světem přírody.¹³⁶

Dalším důležitým dílem je antologie *Písně z Čchu* (Čchü ci, 楚辭, 2. století př. n. l.- 2. století n. l.), spojovaná s prvním vyhraněným autorem poezie v Číně Čchü Jüanem. Básně jsou v komentářích interpretované jako politické alegorie a autobiografická vyznání autora. Objevují

¹³² ŚLUPSKI, Zbigniew a Olga LOMOVÁ. *Úvod do dějin čínského písemnictví a krásné literatury II*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1727-5, str. 10.

¹³³ TU, Weiming. Confucianism: The Confucian revival. *Encyclopedia Britannica* [online]. Chicago (IL): Encyclopaedia Britannica, 12.8.2019 [cit. 2021-7-20]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Confucianism/The-Confucian-revival#ref25465>

¹³⁴ ŚLUPSKI, Zbigniew a Olga LOMOVÁ. *Úvod do dějin čínského písemnictví a krásné literatury I*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 978-80-246-1267-6, str. 38.

¹³⁵ ŚLUPSKI, Zbigniew a Olga LOMOVÁ. *Úvod do dějin čínského písemnictví a krásné literatury I*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 978-80-246-1267-6, str. 39.

¹³⁶ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 21.

se zde barvitě popisují příroda¹³⁷, kde se s reálným světem mísí svět fantastický¹³⁸ a také nářky úředníka uvrženého do vyhnanství.¹³⁹ Tato antologie přináší do čínského básnictví subjektivní pohled básníka, alegoricky vyjádřený únik ze světa skrz symboliku rostlin a zachycení plynutí času a pomíjivosti věcí.¹⁴⁰

4.2 Vývoj čínsky psané poezie v Koreji

Kulturní výměna mezi Čínou a Koreou začíná, díky jejich geografické blízkosti, již v druhém století před naším letopočtem. S ustanovením čínských správních okruhů na poloostrově se kulturní vliv Číny umocňuje. Korejské království Kogurjō (37. př. n. l.- 668) zakládá Národní akademii (Kukhak), kde je studováno Pět klasiků, historie a antologie *Wenxuan* (文選). Ukázka kogurjských písemných záznamů je na stéle (5. století) vyvýšené na počest krále Kwanggätchoa, na které jsou v čínštině zaznamenány jeho činy. První báseň v čínštině je připisována kogurjōskému generálovi Ůlči Mundōkovi. Vzdělanci království Päkče (18. př. n. l.- 600) kromě Pěti klasiků studují i medicínu a kalendáře a čínské písmo předávají do Japonska. První záznamy v čínštině zde pochází z náhrobku krále Murjōnga (462-523, 501-523). V království Silla (57. př. n. l.- 668) se objevují písemné záznamy na stélách z výprav krále Činhūnga (6. století), zároveň jsou, jako ospravedlnění Sillské expanze, citovány knihy z konfuciánského kánonu. Znalost čínštiny umožňuje Třem královstvím kompilaci vlastních národních kronik, výuku konfuciánských a buddhistických textů či komunikaci skrz diplomatické dokumenty.¹⁴¹

Až do poloviny Tří království je hlavní básnickou formou styl čtyřslabičných veršů ze sbírky klasické staročínské poezie *Knihy písní*. Za období Sjednocené Sily (668-935) se stávají populárními básně ve stylu wen-süan (korejsky *munsončche*).¹⁴²

¹³⁷ Plně symbolik a metafor spojených s básnickovým osobním životem. SŁUPSKI, Zbigniew a Olga LOMOVÁ. *Úvod do dějin čínského písemnictví a krásné literatury I*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 978-80-246-1267-6, str. 120.

¹³⁸ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 21.

¹³⁹ SŁUPSKI, Zbigniew a Olga LOMOVÁ. *Úvod do dějin čínského písemnictví a krásné literatury I*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 978-80-246-1267-6, str. 125.

¹⁴⁰ SŁUPSKI, Zbigniew a Olga LOMOVÁ. *Úvod do dějin čínského písemnictví a krásné literatury I*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 978-80-246-1267-6, str. 134.

¹⁴¹ LEE, Peter H., ed. *A history of Korean literature*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-82858-9, str. 87, 88, 90–92.

¹⁴² ČONG, Min, Pjong-sol ČONG a Mi-suk KO. *Dějiny korejské klasické literatury: od nejstarších dob do konce 19. století*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1731-2, str. 40.

Od 7. století cestují synové sillské královské rodiny na studium konfuciánských textů do Číny. V 9. století putuje 216 studentů do tchangské Číny, kde skládají úřednické zkoušky.¹⁴³ Po návratu zpět do Koreje se tedy objevují nové básnické styly původně z Číny.¹⁴⁴

Za království Korjŏ (918-1392) je roku 958 zaveden systém úřednických zkoušek. Kandidáti při přípravách na ně studují konfuciánské kanonické spisy. Úřednických zkoušek byly dva typy, ve zkoušce z literárního skládání se mimo jiné testovalo z poezie. Druhý typ zkoušky testoval znalost konfuciánských klasických textů.¹⁴⁵ Znalost klasiků a literatury se stává otázkou prestiže.¹⁴⁶

Díky zkouškám se začíná studovat poezie nového stylu Sungů a Tchangů. Básně jsou využívány jako ukázka schopností a literáti mezi sebou ve skládání básní soutěží. Takto vzniknuté básně bez podstaty bývají odmítány některými básníky, kteří opouští dvůr a odklání se k přírodě.¹⁴⁷ Například ceněný básník I Kjubo (1168-1241) říká, že ať je báseň jakkoliv perfektní, pokud nemá význam a podstatu, není to dobrá báseň. Musí reagovat na požadavky své doby.¹⁴⁸

V prvním období království Čosŏn (1392–1910), které bylo ustanoveno vojenským převratem, básníci podporující novou dynastii básněmi zkoumají morální principy ve společnosti i přírodě. V pozdním 15. století se objevují literáti z provinčních oblastí, kteří kritizují dvorskou ozdobnou poezii a snaží se o tvorbu jednoduché a čisté poezie, ve které prostřednictvím přírody prožívají zákonitosti vesmíru.¹⁴⁹

V pozdním 16. století se klasická poezie odklání od stylu poezie dynastie Sung a populární se stává znovu poetická tradice dynastie Tchang (618-907). Autoři tchangské poezie

¹⁴³ LEE, Peter H., ed. *A history of Korean literature*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-82858-9, str. 95.

¹⁴⁴ ČONG, Min, Pjong-sol ČONG a Mi-suk KO. *Dějiny korejské klasické literatury: od nejstarších dob do konce 19. století*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1731-2, str. 42.

¹⁴⁵ LEE, Peter H., ed. *A history of Korean literature*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-82858-9, str. 1.

¹⁴⁶ LEE, Peter H., ed. *A history of Korean literature*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-82858-9, str. 118.

¹⁴⁷ LEE, Peter H., ed. *A history of Korean literature*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-82858-9, str. 119.

¹⁴⁸ LEE, Peter H., ed. *A history of Korean literature*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-82858-9, str. 121.

¹⁴⁹ LEE, Peter H., ed. *A history of Korean literature*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-82858-9, str. 251, 252.

zdůrazňují věrné vyjádření pocitů opravdového života¹⁵⁰ skrze scénérii.¹⁵¹ Zatímco literáti poblíž centra moci posilovali svůj vliv, literáti z okrajovějších oblastí, rozčarování neokonfucianismem, který ovlivňoval každou sféru života, hledali múzy v taoistických starověkých textech.¹⁵²

Období pozdního Čosönu (18.-19. století) zažívá vzestup myšlení *sirhak*¹⁵³ a realismu.¹⁵⁴ Do centra se staví korejská kultura, čínské je odsouváno a hledá se nový styl. Mezi autory se přidávají literáti ze střední vrstvy, jako třeba někteří členové vrstvy *čunginu*¹⁵⁵ či takzvaní *söön*, potomci jangbanů a nejjangbanských matek.¹⁵⁶ Tito literáti tvoří novou cestu, jejímž prostřednictvím se oživuje korejská literatura.¹⁵⁷ Snaží se psát „pravdivou poezii“, korejsky *činsi*.¹⁵⁸ Tato poezie zobrazuje podstatu objektu, není tvořena s plánovaným záměrem či vžitou rutinou. Například Tasan Čöng Jagjong (1762-1836) ukazoval reálný život rybářů a sedláků.¹⁵⁹

Autoři praktického učení rozumí korejské národní literatuře a snaží se do svých děl přidávat všední jazyk. A tak vzniká poezie čosönského stylu, takzvaná *čosönpchung*, která dává poezii v čínštině novou podobu. Čosönským stylem jsou psány básně, které popisují aspekty obyčejného života v Koreji. Objevují se zde básně kritizující společenské nedostatky, básně hodnotící obyčejný život, překlady básní *sidžo* a *kasa* do čínštiny, či hansí, ve kterých je vidět vliv lidových písní.¹⁶⁰

...učenci projevovali větší zájem o současnost než o zašlé časy, více o Koreu než o Čínu a více o opravdovou skutečnost, jak se jevila jejich očím, než o neměnné pravdy. K dosažení těchto cílů se v básnické řeči nevyhýbali ani experimentům, jako například přepisování korejských dialektismů či vžitých místních jmen čínskými znaky.... Nečinilo potíže vybírat si za

¹⁵⁰ LEE, Peter H., ed. *The Columbia anthology of traditional Korean poetry*. New York: Columbia University Press, 2002. Translations from the Asian classics. ISBN 0-231-11112-6, str. 204.

¹⁵¹ LEE, Peter H., ed. *A history of Korean literature*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-82858-9, str. 254.

¹⁵² Writings in chinese. *FC 80: Cultural identities on modern Korea* [online]. [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <http://sites.fas.harvard.edu/~fc80/culturemap/literature/genres/genre4.html>

¹⁵³ Takzvaného praktického učení, první etapa korejského osvícenectví. Důležitým představitelem byl Pak Čiwön.

¹⁵⁴ Nebo také období pravdivého pohledu.

¹⁵⁵ Střední vrstva dědičných profesí.

¹⁵⁶ ČONG, Min, Pjong-sol ČONG a Mi-suk KO. *Dějiny korejské klasické literatury: od nejstarších dob do konce 19. století*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1731-2, str. 240.

¹⁵⁷ I, Pjong-džu. *Hanguk hansüü ihä (Porozumění korejské poezii psané čínsky)*. Söul: Minümsa, 1987, str. 199.

¹⁵⁸ ČONG, Min, Pjong-sol ČONG a Mi-suk KO. *Dějiny korejské klasické literatury: od nejstarších dob do konce 19. století*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1731-2, str. 199, 200.

¹⁵⁹ LEE, Peter H., ed. *The Columbia anthology of traditional Korean poetry*. New York: Columbia University Press, 2002. Translations from the Asian classics. ISBN 0-231-11112-6, str. 204.

¹⁶⁰ LEE, Peter H., ed. *A history of Korean literature*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-82858-9, str. 257.

*náměty objekty vzdálené poetickému citění, jako běžné předměty, vulgární zvyky z ulice, vši nebo blechy.*¹⁶¹

Dalším rysem čínsky psané poezie této doby je rozklad jejího stylu, tedy záměrné rozbíjení tradiční básnické formy. K ukázce právě této charakteristiky čínsky psaných básní se hodí i část tvorby Kim Sakkata. Čínská poezie opouští rigidní vážnost a objevují se zde humorné prvky, hříčky a jinotaje. Charakteristikou komických básní tohoto období je rozbíjení formy, lidovost a anonymní autor. Témata básní se stávají věci bez poetické podstaty, u kterých je jejich poetika jen předstírána, což tvoří humor a satiru. Další charakteristikou jsou slovní hříčky schované za čínskými znaky a jejich korejským čtením. Toto hraní si s formou básně napomáhá rozkladu tradice čínsky psané poezie v Koreji a populárním se stává styl psaní básní korejskou abecedou, tzv. *ŏnmun pchungwŏl*.¹⁶²

Toto období je ale v rámci básní hansi neproduktivní. Kromě Kim Sakkata skládají ve větším množství básně hansi pouze tři další básníci.¹⁶³

4.3 Formy a klasický básnický obraz hansi

Nároky na tvorbu básně hansi tvoří jednoduchá suma preskripcí: dodržení techniky, estetické zásady a znalost, resp. pokračování v tradici básnického kánonu.¹⁶⁴ Témata, obrazy, technické prvky a další jsou předepsané a tím i fixované. I nové obrazy jsou jen úpravou předešlých opakovaných obrazů. Básník musí ukazovat svou vzdělanost využitím předepsaných obrazů, jako jsou pozadí scenerie a klišé.¹⁶⁵

Čínské básně hansi mají mnoho podob. Nejčastěji používaný je ale verš starého stylu, tzv. *kočchesi* a moderního stylu, tzv. *sinčchesi*, který se dále dělí na čtyřverší, tzv. *čŏlgu* a pravidelný verš *julsi*. Starý styl má pěti či sedmislabičný verš a nedodržuje pravidla tonálního paralelismu. Moderní styl naopak pravidla tonálního paralelismu dodržuje. Julsi má opět pěti či sedmislabičný verš, tonální paralelismus, jediný rým na konci 2., 4. 6. a 8. řádku a ukazuje

¹⁶¹ ČONG, Min, Pjong-sol ČONG a Mi-suk KO. *Dějiny korejské klasické literatury: od nejstarších dob do konce 19. století*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1731-2, str. 201.

¹⁶² ČONG, Min, Pjong-sol ČONG a Mi-suk KO. *Dějiny korejské klasické literatury: od nejstarších dob do konce 19. století*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1731-2, str. 240-242.

¹⁶³ Tasan Čong Jagjong(1762-1836), Kim Rjŏ(1766-1822), Sin Wi(1769-1845) KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 14.

¹⁶⁴ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 107.

¹⁶⁵ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 108.

verbální paralelismus v druhém a třetím dvojverší. Čolgu se od julsí liší jen rozsahem. Oba tyto typy básní mají přísně danou tematickou strukturu. Téma básně, *ki*, vývoj či paralelní obraz, *sŭng*, zásah autora/subjektu do obrazu, *čŏn*, a závěr/vyústění/harmonizace básně, *kjŏl*.¹⁶⁶

Hlavním tématem hansi je příroda. Její obrazy jsou spojované s východní filozofií a náboženstvím. Příroda jako taková je nahlížena jako „vznikání a proměňování“¹⁶⁷ a filozofie v *Knize Písni* popisuje vnitřní spřízněnost všech jevů a věcí světa. V básních se tato filozofie projevuje vykreslováním paralel mezi proměnami přírody a proměnami v básníkově myslí¹⁶⁸ a snahou udržovat si s přírodou harmonický vztah. Nejpopulárnějšími obrazy přírody jsou hory a řeky. Můžeme je zobrazit několikrát, podle změny ročního období či změny pohledu (pohled na ptáky letící v dálce, pohled na květinu vedle básníka). Příkladem stálých epitet spojených s horami a řekami jsou například: vysoké, nekonečné, modré. Dalšími předepsanými opakujícími se motivy jsou *sagundža* (čtyři vznešení)¹⁶⁹ a *samu* (tři přátelé)¹⁷⁰. Květiny a stromy jsou propojené s ptáky, motýly, hmyzem. Tyto formální náležitosti hansi poskytují básníkům jen omezený prostor pro invenci.¹⁷¹

Vizuální podoba básně nehraje sice většinou důležitou roli, může ale být doplněním estetického účelu či může tvořit hádanky a jinotaje. V jednotlivých znacích si autor může hrát s významy jednotlivých částí, které ho tvoří, nebo využít graficky podobné znaky s jinými významy.¹⁷²

Hansi je recitována v korejské výslovnosti znaků. Tóny musí být tedy odlišné od role tónů v čínštině. Můžeme polemizovat, že jsou tóny v korejské hansi jen pro ukázkou mistrovského ovládní technické stránky. Nemají žádný sémantický vliv. To samé platí pro rýmy. Pro jejich tvorbu básníci konzultovali rýmovníky (*čŏngŭn*). Dále je pro čínské

¹⁶⁶ KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 11, 12.

¹⁶⁷ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 22.

¹⁶⁸ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 23.

¹⁶⁹ Čtyři vznešené rostliny – švestka, orchidej, chryzantéma a bambus. LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 111.

¹⁷⁰ Tři přátelé zimy – tedy stálezelené – švestka, borovice a bambus. LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 111.

¹⁷¹ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 109-111.

¹⁷² Tzv. homografie, LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 73.

básnictví typické využívání aliterace a asonance, které je opět komplikované korejským čtením znaků.¹⁷³

Liší se i obsahově – korejská báseň si na rozdíl od čínské vyžaduje seriózitu bez humoru či satiry. Kreativita není zdůrazňována. Čína vyžaduje estetická gesta a musí se dotknout všech lidských smyslů.¹⁷⁴ Korea žádá objektivitu zkušenosti a věrnost obrazu v básních. Pokud básník píše o Diamantových horách, musel je předtím navštívit.¹⁷⁵

¹⁷³ KIM, Pyöngyöñ, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 12.

¹⁷⁴ Snaží se tvořit takzvanou nesmrtelnou poezii.

¹⁷⁵ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA*

5 Básně Kima Sakkata

Kim Sakkat je básník, který se vymyká jakémukoliv řazení. Do folkloru nepatří pro své nesentimentální náměty. Při sbírání a vydávání hansí je přehlížen, i přesto, že většina jeho básní dodržuje požadavky na formu a motivy klasické čínské poezie. Sakkat se ale rámci hansí nenechává svazovat a experimentuje s nimi například manipulací čínskými znaky. Další experimenty tvoří sice dodržením formálních požadavků, ale vkládáním překvapivého obrazu či nečekaného zvratu. Pohrává si i se škálou témat – od klasických obrazů podzimní přírody až po karikatury hloupých vesnických učitelů. Dalšími neobvyklostmi jeho tvorby jsou humor, satira, ironie či erotické podtexty, které byly v konfuciánské společnosti skandální a v hansí tudíž nepřijatelné.¹⁷⁶

Jeho tvorbu můžeme, dle předmluvy v jediné české sbírce jeho básní *Básně Kima Klobouka* od Miriam Löwensteinové, dělit na tři základní období. V prvním tvoří poezii odpovídající veškerým normám a poplatnou dobovým trendům. Ve druhém se v básních začíná obracet k přírodě, zároveň se ale netradičními objekty jeho básní začínají stávat lidé, zvířata i věci. V posledním období se zbavuje rámců hansí a experimentuje s formou i jazykem.¹⁷⁷

Názory na jeho poetickou tvorbu se různí. V první části zmiňovaní Sakkatovi současníci hodnotí jeho poezii většinou negativně a kritizují vztek, který prostupuje jeho dílem. Současné akademické hodnocení s tímto názorem souhlasí. Akademici uznávají jeho schopnost manipulovat se znaky a sblížovat je s ōnmunem, to ale zároveň v jejich očích snižuje hodnotu jeho tvorby. Mnoho chvály jeho tvorby vychází spíše ze Sakkatova statusu rebelské lidové postavy a pozitivních hodnocení jeho básní z neúplných čtení jeho tvorby.¹⁷⁸

V této části se pokusím o čtení (close reading) vybraných básní Kima Sakkata. Své interpretace a poznatky budu zakládat na knize *Poselství Krajiny* od Olgy Lomové, komentářích k básním od Kevina O'Rourkea, Miriam Löwensteinové a korejských překladatelů sbírek jeho poezie. Básně budu interpretovat z jejich přeložených verzí, buďto od Miriam Löwensteinové

¹⁷⁶ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 13-16.

¹⁷⁷ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 14, 15.

¹⁷⁸ KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 16, 17.

či od Kevina O'Rourkea. Pokud je báseň přeložená od obou překladatelů, budu překlad vybírat dle toho, který je pro mě lehčí k interpretaci. Básně uvádím v grafické úpravě překladu.

5.1 Básnické experimenty

Vzhledem k Sakkatově časté experimentaci se znaky budu v této části uvádět i jejich originální verze zapsané klasickou čínštinou.

5.1.1 Kombinování hanmunu s korejským čtením

„Zábavná báseň“ (*Nongsi*, 弄詩)

六月炎天鳥坐睡

九月涼風蠅盡死

月出東嶺蚊簷至

日落西山鳥向巢

Když hoří letní obloha, ospalí ptáci usedají.

Když podzimní vánek nese chlad, mouchy všechny umírají.

Když vychází měsíc na Východním hřebenu, komáři se shlukují pod okapy.

*Když slunce zachází na Západní hoře, vrány jdou domů do hnízd.*¹⁷⁹

Na první pohled je tato báseň standardní hansí. Dodržuje sedmislabičnost verše a tvoří čtyřverší. Rým chybí. Téma přírody splňuje konfuciánské tematické požadavky. Sakkat využívá změny v přírodě pro vyjádření ubíhání času. Upírá básnický pohled od vzdálené oblohy, Měsíce a Slunce na bližší hmyz a ptáky. Mezi všemi verši můžeme pozorovat verbální paralelismy. Ospalí ptáci usínají na větví a mouchy usínají navždy. Při východu Měsíce se shlukují komáři, při západu Slunce se do hnízd shlukují vrány.

¹⁷⁹ *When summer skies burn, sleepy birds perch; when autumn breezes blow chill, the flies all die. When moon rises on the East Ridge, mosquitoes gather under the eaves. When the sun sets on West Mountain, the crows go home to roost.* KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat.* Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 45, překlad autorky textu.

Tato verze básně ale existuje, jen pokud ji čteme čistě jako hanmun a nevšímáme si významů v korejské výslovnosti posledních tří znaků každého verše. Poslední tři znaky prvního verše čteme korejsky *Čo čwasu*, tedy guvernér Čo. V druhém verši čteme poslední tři znaky *Sŭng činsa*, činsa bylo označení pro absolventa prvního stupně úřednických zkoušek během království Korjŏ i Čosŏn, Sŭng je tedy příjmení. Podtržené znaky ve třetím řádku se čtou *Mun čchŏmdži*, titul čchŏmdži značil dříve vysoké postavení. Poslední tři znaky čteme *O hjangsu*, hjangsu značící náčelníka vesnice. Pokud tedy zkombinujeme korejské čtení a význam znaků básně zní takto¹⁸⁰:

*Když hoří letní obloha, guvernér Čo usedá jako ospalý pták.
Když podzimní vánek nese chlad, činsa Sŭng je mrtvá moucha.
Když vychází měsíc na východním hřebenu,
čchŏmdži Mun je komár pod okapem.
Když zachází slunce na Západní hoře,
náčelník O je vrána, co letí do hnízda.¹⁸¹*

Kim Sakkat zde tedy ukazuje jednu ze svých známých podob – tedy výsměch chytře schovaný za fasádou obyčejné básně.

„Sängwŏn Wŏn“ (*Wŏnsängwŏn*, 元生員)

日出猿生原

黃昏蚊答至

貓過鼠盡死

夜出蚤席射

Rozbřesk: opice se objevují na kopci.

Stmívání: komáři pod okapy.

¹⁸⁰ KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 45.

¹⁸¹ *When summer skies burn, Governor Cho perches like a sleepy bird. When autumn breezes blow chill, Chinsa Sŭng is a dead fly. When the moon rises on East Ridge, Ch'ŏmji Mun is a mosquito under the eaves. When the sun sets on West Mountain, Magistrate O is a crow going to roost.* KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 45, překlad autorky textu.

Procházející kočka; všechny krysy zemřou.

*Noc: blechy koušou v posteli.*¹⁸²

Tato pětislabičná báseň funguje na stejném principu jako „Zábavná báseň“. Na první pohled působí obyčejně. Autor ukazuje prostřednictvím přírody plynutí času. První a druhý verš tvoří paralelismus. Třetí i čtvrtý verš ukazují v rámci hansi atypické básnické obrazy, pro Sakkata nejsou ale kočky ani blechy netypickými návštěvníky jeho básní.

Obyčejnost básně ale opět platí, jen pokud čteme báseň čistě jako hanmunovou a prvoplánově. Pokud vezmeme v potaz korejskou výslovnost posledních tří znaků každého verše, objevíme jména čtyř mužů. Popořadě jdou sāngwōn Wōn, Mun čchōmdži, Sō činsa a Čo sōksa.¹⁸³ Druhá verze básně, kde kombinujeme význam znaků s korejskou výslovností, zní takto:

*Rozbřesk: Pan Opice*¹⁸⁴ *se objevuje na kopci.*

Stmívání: Pan Komár se objevuje pod okapy.

Procházející kočka; Pan Krysa zemře.

*Noc: Pan Blecha kouše v posteli.*¹⁸⁵

„Bambusová“ (Čuk, 竹)

此竹彼竹化去竹

風打之竹浪打竹

飯飯粥粥生此竹

是是非非付彼竹

賓客接待家勢竹

市井賣買歲月竹

¹⁸² *Sunrise: monkeys appear on the hill. Sunset: mosquitoes come in force under the eaves. Cat passes; all the rats die. Night: fleas bite in bed.* KIM, Pyōngyōn, O'ROURKE, Kevin a Kyōngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 101, překlad autorky textu.

¹⁸³ KIM, Pyōngyōn, O'ROURKE, Kevin a Kyōngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 101.

¹⁸⁴ V básni máme přímo jména, toto je stylistická volba překladatele.

¹⁸⁵ *Sunrise: Master Monkey appears on the hill. Sunset: Master Mosquito comes in force under the eaves Cat passes; Master Rat dies. Night: Master Flea bites in bed.* KIM, Pyōngyōn, O'ROURKE, Kevin a Kyōngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 101, překlad autorky textu.

萬事不如五心竹

然然然世過然竹

Věci přicházejí, věci odcházejí; Co bude, bude.

Větry foukají, vlny se lámou; Co bude, bude.

Rýže je rýže; kaše je kaše; berte, co dostanete; co bude, bude.

Správné je správné, špatné je špatné; přijmi to; co bude, bude.

Pohostinnost pro hosta? Necht' kapsa rozhodne, co bude.

Směňování na trhu? Necht' časy rozhodnou co bude.

Záležitosti světa nejsou pod mou kontrolou; co bude, bude.

Takže, tak, tak! To je svět; jdi s proudem. Co bude, bude.¹⁸⁶

V této básni na první pohled vidíme hru se znakem *čuk* 竹, který značí bambus. Jeho použití v tomto kontextu je ale interpretováno v korejském významu *tä*¹⁸⁷, které mimo jiné znamená „tak jak to je/takto“. ¹⁸⁸ Tím Sakkat nutí čtenáře přejít ze sinokorejského a prvoplánového čtení do korejského a zároveň změnit gramatiku.¹⁸⁹

Báseň je sedmislabičná a tvoří osmiverší. „Rým“ je tvořen opakováním znaku *čuk* a opakováním dalších znaků vytváří Sakkat zvukomalebnost až rytmus, který připomíná píseň.¹⁹⁰

¹⁸⁶ *Things come, things go; What will be, will be. Winds blow, waves break; What will be, will be. Rice is rice; gruel is gruel; take what you get; what will be, will be. Right is right, wrong is wrong; accept it; what will be, will be. Hospitality for a guest? Let the pocket decide what will be. Trading in the market? Let the times decide what will be. The affairs of the world are not under my control; what will be, will be. So, so, so! That's the world; go with the flow. What will be, will be.* KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 47, překlad autorky textu.

¹⁸⁷ Korejsky je bambus *tänamu*

¹⁸⁸ KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 47.

¹⁸⁹ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 117.

¹⁹⁰ Báseň čteme takto:

*čhačukpchičukhwagöčuk
pchungtchadžičungnangtčačuk
banbančukčüksängčchičuk
sisibibipchičuk
bingäkdžopdäkasečuk
sičöngmämäsewölčuk
mansapuljösosimčuk
jönjönjönsekwajönčuk*

5.1.2 Rozklad vizuální a významové stránky znaků

„Rozbití znaků“ (*Pchadžasi*, 破字詩)

仙是山人佛不人
鴻惟江鳥鷄奚鳥
冰消一點還爲水
兩木相對便成林

Nesmrtelný je horský muž; Buddha není mužem vůbec.

Husa je říční pták; jak může být slepice ptákem?

Led ztrácí tečku, když roztaje – je znovu vodou.

Dva stromy tváří v tvář tvoří les.¹⁹¹

Báseň je sedmislabičná a rým chybí. Sakkat zde rozkládá vizuální stránku znaků. Znak nesmrtelného 仙 obsahuje znak hory *san* 山 a člověka *in* 亻. Znak Buddha *pul* 佛, sice obsahuje znak pro člověka, samotný znak *pul* 弗, ale tvoří záporku. Z Buddha se tedy stává doslova nečlověk. Znak husy se skládá ze znaku pro řeku *kang* 江 a znaku pro ptáka *čo* 鳥, slepice 鷄 ze znaku pro ptáka a znaku *hă* 奚, který samostatně znamená „jak“. Znak pro led *ping* 冰 opravdu při ztrátě tahu tvoří vodu *su* 水. A zdvojením znaku pro strom *mok* 木 získáme les *rim* 林.

„Posměvačná ženě a konkubíně“ (*Hŭičŭngčchŏan*, 戲贈妻安)

不熟不寒二月天
一妻一妾最堪憐
鴛鴦枕上三頭並
翡翠念中六臂連

¹⁹¹ *An Immortal is a mountain man; the Buddha is no man at all. The goose is a river bird; how can a hen be a bird? Ice loses a dot when it melts-it's water again. Two trees face to face make a wood.* KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 43, překlad autorky textu.

開口笑時渾似品
翻身臥處變成川
東邊未了西邊事
更向東邊打玉拳¹⁹²

*V chladných dnech druhého měsíce
Žena a konkubína s manželem uléhají
Na polštáři s mandarínskými kachničkami¹⁹³ tři hlavy
V hedvábných přikrývkách vedle sebe šest nohou*

*Troje ústa při úsměvu tvoří kvalitu
Otočí se Těla vytvoří proud
Než skončí na východě skončí i na západě
A znovu nabídne se na východě.¹⁹⁴*

Báseň je sedmislabičné osmiverší s rýmem *rjŏn/rjŏn/čchŏn/kwŏn*. Třetí a čtvrtý verš, stejně jako pátý a šestý verš tvoří verbální paralelismy. Sakkat si v druhé sloce hraje se vzhledem znaku pro ústa *ku* 口. Pokud ho ztrojíme, vytvoří nám znak pro kvalitu *pchum* 品, který připomíná tři hlavy na polštáři. Znak pro proud *čchŏn* 川 zase připomíná tři těla pod přikrývkou.

„Báseň o písmenech“ (Ŏnmunsi, 諺文詩)

腰下佩 기억

牛鼻穿 이응

歸家修 리을

¹⁹² HŎ, Kjŏng-č'in a Pjŏngjŏn KIM. *Kim Ip sisŏn*(Antologie poezie Kima Sakkata). 2. Sŏul: Pchjŏngminsa, 2000. ISBN 89-7115-248-6, str. 161.

¹⁹³ Mandarínské kachničky měly zaručit šťastné manželství. Pravděpodobně proto je zde Sakkat ironicky zmiňuje.

¹⁹⁴ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 130.

不然点디근¹⁹⁵

Ohnuté K – srp za pasem

Kulaté Ng – kroužek v čenichu vola

L co dvakrát mění směr – tělo jako když se vkleče myješ

*A nakonec T – přidáš tečku a jsi mrtvý.*¹⁹⁶

V této básni, připomínající Nezvalovu *Abecedu*, si Sakkat pohrává s vizuální stránkou korejského písma hangül. K pochopení básně musíme znát jejich podobu. Básník popisuje vzhled písmen k (ㄱ), ng (ㅇ), l (ㄹ). T (ㅌ) se přidáním tečky podobá znaku 亡, který značí zánik. Asociací s nimi spojuje obrazy ze života obyčejného člověka.

„Kildžu Mjōngčchōn“ (*Kildžu Mjōngčchōn*, 吉州明川)

吉州吉州不吉州

許可許可不許可

明川明川人不明

漁佃漁佃食無魚¹⁹⁷

Říkají Kildžu Kildžu Misto není šťastné

Říkají Hōga Hōga Dovoleno není nic

Říkají Mjōngčchon Mjōngčchon Lidé nejsou osvícení

¹⁹⁵ KWŎN, Jōnghān. *Kim Sakkat si moŭmčip* (Sbírka básní Kima Sakkata). Sōul: Čōngwōn munhwasa, 2005. ISBN 89-333-0538-6, str. 30á.

¹⁹⁶ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 238.

¹⁹⁷ HŎ, Kjōng-čhin a Pjōngjōn KIM. *Kim Ip sisōn* (Antologie poezie Kima Sakkata). 2. Sōul: Pchjōngminsā, 2000. ISBN 89-7115-248-6, str. 123.

*Řikají Ůdžon Ůdžon Na stolku nemají ryby.*¹⁹⁸

Báseň je sedmislabičná, rým chybí. Sakkat si zde pohrává s názvy reálných míst a významů ve znacích, které je tvoří. Znak *kil* 吉 v názvu Kildžu znamená šťastný. Znak ve druhém verši *hō* 許 znamená povolení. *Mjōng* 明 z Mjōngčchōnu znamená světlý či osvětlený. Znak *ō* 魚 značí rybu. Místa tedy podle autora nedostávají svému jménu.

„Käsōngští vyhánějí poutníka“ (*Käsōnginčchukkäksi*, 開城人逐客詩)

邑號開城何閉門
山名松嶽豈無薪
黃昏逐客非人事
禮義東方子獨秦¹⁹⁹

Město je Kä Otevřené Proč zavírají brány

Hora je Song Borová Proč nemají dřevo

Vyhnat poutníka za soumraku není lidské

*V království Řádném a Spravedlivém ty ničemo*²⁰⁰

Báseň je sedmislabičná s rýmem *sin/čin*. Funguje na stejném principu jako „Kildžu Mjōngčchōn“. První znak v názvu města Käsōng *kä*, 開 znamená otevřený. Znak *song* 松 znamená borovice, v dnešním názvu města se však nachází znak *sōng* 城, značící hrad, nebo hradbami obehnané město.

5.1.3 Hra se čtením znaků

„Posměvačná mnichovi a učenci“ (*Čosūngju*, 嘲僧儒)

¹⁹⁸ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 225.

¹⁹⁹ HŮ, Kjōng-čin a Pjōngjōn KIM. *Kim Ip sisōn (Antologie poezie Kima Sakkata)*. 2. Sōul: Pchjōngminsa, 2000. ISBN 89-7115-248-6, str. 31.

²⁰⁰ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 233.

*Mnichova hlava je kulatá jako koule zpoceného koně;
hlava učence je špičatá jako penis sedícího psa.
Jejich hlasy – měděné korálky řinčící v prázdném měděném hrnci;
jejich oči – černá zrnka pepře v bílé kaši.²⁰¹*

Na první pohled nepůsobí báseň experimentálně. Učenci i mniši bývají jedněmi z typických terčů Sakkatova zesměšňování. Báseň je sedmislabičná a chybí ji rým. Obrazy využitě v básni rozhodně nesplňují konfuciánské ideály.

Pokud se ale podíváme na čtení znaků posledních dvou veršů, můžeme si všimnout chytrého využití onomatopoií. Třetí verš čteme: *sōng rjōng tong rjōng rjōng tong čōng*, čímž autor vytváří nepřeložitelný zvuk řinčících korálků v hrnci. Čtvrtý potom: *mok jak hŭk čcho rak pāk čuk*. Čímž nám autor dává pocítit peprná očka objektů jeho výsměchu. Dále tvoří paralelismy ve dvojicích koulí a penisu a hrnce s kaší.²⁰²

„Smutná kisäng“ (*Karjōnkisäng*, 可憐妓生)

可憐行色可憐身

可憐門前訪可憐

可憐此意傳可憐

可憐能知可憐心²⁰³

Smutný pohled Smutné tělo

Před vraty Smutné hledám Smutnou

Když Smutné přinesu své Smutné myšlenky

²⁰¹ *The monk's head is round as the balls of a sweaty horse; the head of the literatus is pointy as a dog's prick when the dog sits. Their voices-copper beads rattling in empty copper pots; their eyes-black pepper grains plopped in white gruel.* KIM, Pyōngyōn, O'ROURKE, Kevin a Kyōngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 41, překlad autorky textu.

²⁰² KIM, Pyōngyōn, O'ROURKE, Kevin a Kyōngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 41.

²⁰³ KWŎN, Jōnghān. *Kim Sakkat si moŭmčip* (*Sbírka básní Kima Sakkata*). Sōul: Čōngwōn munhwasa, 2005. ISBN 89-333-0538-6, str. 82.

*Smutná mi poví o své Smutné duši*²⁰⁴

Báseň je sedmislabičná. Rým chybí. Opakování znaků na začátku každého verše tvoří aliteraci. V této básni si hraje Sakkat se jménem jeho domnělé milenky kisäng Karjõn. V každém verši používá znaky pro *karjõn* (可憐) dvakrát. Jednou jako vlastní jméno, jednou jako přívlastek *karjõnhan*, který znamená smutný.

5.1.4 Opakování (zdvojování) znaků „Píseň dobrého a špatného“ (*Sibibiga*, 是非非歌)

年年年去無窮去
日日日來不盡來
年去月來來又去
天時人事此中催

是是非非非是是
是非非是非非是
是非非是是非非
是是非非是是非

*Rok po roce, roky jdou, nevyhnutelně jdou.
Den po dni, dny přicházejí, neúprosně přicházejí.
Roky jdou a měsíce přicházejí v úporu přicházení a odcházení,
Stvoření času v nebi, lidských věcí na zemi.*

*Že dobré je dobré a špatné je špatné není nepochybně dobře;
Že špatné je dobré a dobré je špatné to není nepochybně špatně;
Že špatné je dobré a dobré je špatné je věřitelně dobře;
Že dobré je dobré a špatné je špatné je jak dobře tak špatně.²⁰⁵*

²⁰⁴ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 210.

²⁰⁵ *Year by year, the years go, inevitably they go. Day by day, the days come, inexorably they come. The years go and the months come in a flurry of come and go, genesis of time in Heaven, of human affairs on earth. That right*

Tato báseň potvrzuje, že je pro hansi důležité vidět i její vizuální podobu. Básník si zde od prvního pohledu hraje s opakováním znaků. Báseň je sedmislabičná a rým je *kō/rä/kō/čchō*. Druhá sloka vytváří aliteraci střídáním a zdvojováním znaků *si* 是 a *p(b)i* 非.

„Na střeše“ (*Okčisangdži*, 屋之上之)

屋之上之登之
鳥之雛之執之
瓦之落之破之
師之怒之擁之

Vylezl jsem nahoru, hned nahoru, vylezl jsem hned nahoru na střechu.

Vylezl jsem tam pro ptáka, ale při lezení,

se uvolnila střešní taška, spadla, rozbila se.

*Mistr se naštvál; vyndal bič; dostal jsem výprask.*²⁰⁶

Báseň je netypicky šestislabičná. Rým je tvořen opakováním stejného znaku *či* 之. Jeho opakování by mohlo vytvářet zvuk biče, kterým v básni Sakkata potrestal jeho mistr. Pravidelné opakování znaku *či* ve druhé, čtvrté a šesté slabice způsobuje, že její čtení připomíná říkanku.

Dle Kevina O'Rourke se k básni vztahuje historka, kdy byl Sakkat ve škole mistrovým oblíbeným žákem. Ostatní žáci mu záviděli, a když při lezení na střechu rozbil tašku, hned na něj žalovali. Sakkat dostal od mistra na výběr, buďto složí báseň, ve které zopakuje dvanáctkrát znak *či*, nebo dostane dvanáct ran bičem.²⁰⁷

„Kuwōlsan“ (*Kuwōlsanpong*, 九月山峰)

昨年九月過九月

今年九月過九月

is right and wrong is wrong is not indubitably right; that wrong is right and right is wrong is not indubitably wrong; that wrong is right and right is wrong is just conceivably right; that right is right and wrong is wrong is both right and wrong. KIM, Pyōngyōn, O'ROURKE, Kevin a Kyōngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 37, překlad autorky textu.

²⁰⁶*Up I got, I got right up, I got right up on the roof. I got up there to get a bird, but in the getting up, a tile got loose, got knocked, got smashed. The master got angry; got his whip; and I got beaten.* KIM, Pyōngyōn, O'ROURKE, Kevin a Kyōngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 39, překlad autorky textu.

²⁰⁷KIM, Pyōngyōn, O'ROURKE, Kevin a Kyōngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 39.

年年九月過九月

九月山光長九月²⁰⁸

Minulý rok v devátém měsíci šel jsem Horami devátého měsíce

I letos v devátém měsíci půjdu do Hor devátého měsíce

Každý rok v devátém měsíci procházím Horami devátého měsíce

Když Hory devátého měsíce pak v devátém měsíci²⁰⁹

Sedmislabičná báseň je založená na opakování znaků *ku* 九 a *wŏl* 月. Ty vytváří i rým. Kuwŏl je reálné pohoří v provincii Jižní Hwanghã v dnešní Severní Koreji, která získala své jméno proto, že je v devátém měsíci mimořádně krásná.²¹⁰

„V barbarských zemích nemají květiny“

(*Hodžimuhwadžo*, 胡地花草)

胡地無花草

胡地無花草

胡地無花草

胡地無花草²¹¹

Barbarské země nemají květiny

Že by barbarské země neměly květiny?

Prý barbarské země nemají květiny

²⁰⁸ HŎ, Kjŏng-č'in a Pjŏngjŏn KIM. *Kim Ip sisŏn*(*Antologie poezie Kima Sakkata*). 2. Sŏul: Pchjŏngminsa, 2000. ISBN 89-7115-248-6, str. 88.

²⁰⁹ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 235.

²¹⁰ Kuwolsan. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Kuwolsan>

²¹¹ HŎ, Kjŏng-č'in a Pjŏngjŏn KIM. *Kim Ip sisŏn*(*Antologie poezie Kima Sakkata*). 2. Sŏul: Pchjŏngminsa, 2000. ISBN 89-7115-248-6, str. 165.

*Může ale země nemít květiny?*²¹²

Tato pětislabičná báseň je založená na opakování stejného verše. Jediným způsobem, jak odlišit verše je za pomoci rétorických pravidel.²¹³ Autor tímto vytváří aliteraci i rým.

„Borovice a borovice“ (*Songsongbäkpäk*, 松松栢栢)

松松栢栢岩岩廻

水水山山處處奇²¹⁴

Borovice a borovice Sosna a sosna Skála a skála

Zase a zase

Voda a voda Hora a hora Každé místo

*Jiné a jiné*²¹⁵

Báseň je sedmislabičné dvojverší, rým chybí. Opakováním znaků vytváří básník obraz krajiny, o které píše.²¹⁶

5.1.5 Shrnutí

U experimentů Sakkat ukazuje svou schopnost mistrně manipulovat se znaky, ať už s jejich čtením, vzhledem či gramatickou funkcí. Hra se znaky dělá jeho poezii něčím jedinečným, zároveň je však pro kohokoliv bez znalosti ať už hanmunu, tak korejského jazyka, poezií těžce uchopitelnou.

5.2 Scénérie

²¹² KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 237.

²¹³ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 116.

²¹⁴ KWŎN, Jöngghan. *Kim Sakkat si moŭmčip (Sbírka básní Kima Sakkata)*. Söul:Čöngwön munhwasa, 2005. ISBN 89-333-0538-6, str. 210.

²¹⁵ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 66.

²¹⁶ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 120.

„Lež“ (Hōōnsi, 虛言詩)

Ve stínu hor Jelen sedí na vejcích

Na břehu řeky procházejí bílé mraky Krab mlátí ocasem

Mnich vrací se o západu slunce Sangtchu²¹⁷ má dlouhé tři stopy

Žena co tká na tkalcovském stavu Varlata o jednom mal²¹⁸

Báseň je sedmislabičná, rým jí chybí. Její název očividně poukazuje na lživé či nesmyslné obrazy, které zde Sakkat vytváří. Lživé sice jsou, sedící jelen ale působí jako by seděl na vejcích, klepeta kraba mohou připomínat ocas, stín mnicha, proti kterému zapadá slunce a prodlužuje jeho stín, může působit jako dlouhý cop.²¹⁹ Poslední obraz je těžší na představu. Možná, že ženě sedící za tradičním tkalcovským stavem leží na klíně jeden z jeho nástrojů. Báseň ukazuje poklidné obrazy přírody a Sakkat využívá typické básnické spojení bílých mraků, které pochází až z *Knihy písni*.²²⁰ Báseň plní formální požadavky na klasickou báseň, básník ale překvapuje nečekanými obrazy.

„Chladná slivoň ve sněhu“ (Sōlčunghanmä, 雪中寒梅)

Ve sněhu kvetoucí chladná slivoň Podobá se opilé kisäng

Uschlá vrba ve větru Podobá se mnichovi čtoucímu sůtry

Opadané květy kaštanu Podobají se krátkému

Psímu ohonu

Květy granátovníku na klobouku Podobají se trčícím

Myším uším²²¹

²¹⁷ Vyčesaný a stočený cop, který nosili muži po svatbě.

²¹⁸ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 229.

²¹⁹ KIM, Pyōngyōn, O'ROURKE, Kevin a Kyōngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 177.

²²⁰ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 140.

²²¹ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 64.

Báseň je sedmislabičné čtyřverší, rým chybí. Sakkat zde, jak je u něj zvykem, asociuje krásné, poetickou tradici naplňující přírodní scenérie s nezvyklými nečekanými obrazy. Obrazy přírody – od sněhu ke květům granátovníku, ukazují plynutí času a vítr ve druhém verši dodává básni sluchový vjem. Slivoň je jedním ze zavedených motivů sagundža a symbolizuje vznešeného muže. Ve spojení se sněhem, který symbolizuje mimo jiné čistotu, tvoří obraz vznešenosti.²²² Sakkat tento symbolismus humorně porušuje druhou částí verše. Trend přirovnávání ušlechtilých obrazů k humorným tvoří paralely mezi všemi verši. Opilá kisäng tvoří paralelu se čtoucím mnichem, psí ohon poté s myšíma ušima.

„Skála peroucích se kohoutů“ (Čänggjeam, 爭鷄岩)

Kameny stojí v páru Jako by se hádaly

*Pramínek teče mezi nimi Roztíná sváry*²²³

Báseň je sedmislabičné dvojverší, rým chybí. Kombinace kamene a pramene tvoří v menší škále klasickou, nejzákladnější básnickou dvojici hory a řeky, které tvoří takzvanou univerzální krajinu.²²⁴ V její jednoduchosti a neobvyklém obrazu hádajících se kamenů a zasahujícího pramene je báseň vhodnou ukázkou Sakkatovy pozdní fáze poetické tvorby.²²⁵

„Mlýnský kámen“ (Masöök, 磨石)

Kdo opracoval skálu takhle dokulata?

Jen nebe se točí Země zůstává jak je

Hlasité hřmění vychází z rukou

*Sněhové vločky poletují Snášejí se*²²⁶

²²² KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 118,119.

²²³ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 52.

²²⁴ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 181.

²²⁵ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 120.

²²⁶ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 65.

Báseň je sedmislabičné čtyřverší, rým je *wōn/an/čan*. Autor v prvním, třetím a čtvrtém verši zdvojuje znaky, čímž dodává básni jakýsi rytmus. Téma básně odpovídá klasickým požadavkům. Sakkat upírá básnický pohled dále, na celý mlýnský kámen a poté ho zaměřuje na detail sněhových vloček tvořených moukou. Asociuje momenty práce s mlýnským kamenem s přírodními jevy. Horní mlýnský kámen se točí, zatímco dolní zůstává tak, jak je. Hluk točení s kamenem zní jako hrom a mouka vyletující zpod mlýnského kamene připomíná snášení se sněhových vloček.²²⁷ Báseň čtenáři zprostředkovává kromě obrazu mletí obilí i jeho zvuk a tím prolíná několik smyslových vjemů, což je jedním z rysů čínských básní.²²⁸ Zajímavým je i vidění nebe a Země ve dvou mlýnských kamenech – jejich spojení je ve východní poezii obrazem tvořící svět. Vidění světa v detailu mlýnského kamene může být ukázkou taoistické filozofie.²²⁹

„Procházím Allaksongem a nikde mě nechtějí“ (*Kwaallakkjōngōn*, 過安樂見件)

V Allaksongu se pomalu stmívá

V Kwansō prý Že píšu ošklivé básně

Znelíbí se jim tulák Přípravu jídla odloží

Srdečnost se tu i v chýši měří podle peněz

Slyším hromování Svého prázdného břicha

Proděravělým oknem Pouštějí studený vzduch

Jen co se rozední Napiju se z řek a hor

Abych zakusil nesmrtelnost Nebudu jíst²³⁰

Báseň je sedmislabičné osmiverší, rým je *čchōn/kjōn/ččōn, čchōn/sōn*. Báseň ukazuje další typické téma, které se prolíná mnoha Sakkatovými básněmi – a to stížnosti na nepohostinnost. Ironicky je Allaksong podle znaků, kterými je zapsán, místem

²²⁷ Básník zde nezachycuje jen podobnost z hlediska barvy, ale i z hlediska pohybu.

²²⁸ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 172.

²²⁹ Dle taoismu se projevuje řád bytí v každé jednotlivosti a ta se stává znamením celku.

²³⁰ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 34.

pohodlným/klidným (安) a příjemným/veselým (樂). Smyslových vjemů zde máme několik – kručení prázdného břicha, pocit studeného vzduchu. Autor přímo básnický obraz prožívá, není jen pozorovatelem zvenku. V básni ubíhá čas – od pomalého stmívání k přespávání v chatrči s děravým oknem, až k plánování činnosti po rozednění. Poslední dvojverší zní jako citace jiného básníka a na povrch působí jako vznešený slib poustevníka. V Sakkatově případě ale získává sarkastický nádech.²³¹

„Náhodou jsem se ohlédl“ (Čagouïm, 自顧偶吟)

Modré nebe se usmívá Hledím vzhůru V duši lehko

Pomyslím na cestu před sebou Všechno zas vzdálené

Žil jsem chudě Slyšel výčitky vlastní ženy

Nezřízeně pil Slyšel posměch ženských z tržiště

Na všechny světské věci dívám se Jak na padající květy

Celý svůj život vnímám Jak měsíc na obloze

To všechno je jen osud Který jsem dostal

A konečně chápu Mladistvé sny už nejsou pro mne²³²

Báseň je sedmislabičné osmiverší, rým je čcho/čcho/čo, jo. Třetí a čtvrtý verš tvoří paralelismus. Básník upírá pohled od oblohy dovnitř a tradičním způsobem reflektuje své vnitřní rozpoložení prostřednictvím obrazů přírody.²³³ Padající květy zachycují chvíli, kdy člověk nejvíce vnímá pomíjivost okamžiku²³⁴, básník si tedy uvědomuje pomíjivost světských věcí. Symbolika Měsíce v propojení se životem není zcela jasná – mohl by si představovat pomalé ubývání Měsíce a jeho záře jako pomalý skon jeho života. Básníkovo smíření se s osudem je odklonem od jeho typičtějšího sklonu k sebelítostné poezii.

²³¹ Přeci jen ho jeho hostitelé odmítli nakrmit a hladovění není z jeho vlastní vůle.

²³² KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 33.

²³³ Nebe je modré a usmívá se → básník má lehko na duši.

²³⁴ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 192.

„Zmoklý spal jsem ve venkovském domku“ (*Pong'usukčchonka*, 逢雨宿村家)

Trámy z křivých stromů V okapu hromadí se prach

Uvnitř místa jen tolik Aby se vešel člověk

Celý život nechtěl jsem ohýbat záda

Dnešní noc těžké je natáhnout i jednu nohu

Myší dírou vychází dým Nastrojil se potemněl

Tmavé je papírové okno Nevím že přišel den

Jenže dnes v noci mám šaty natolik mokré

Že až budu odcházet Určitě pánovi poděkuju²³⁵

Báseň je sedmislabičné osmiverší, rým je *čin/sin/sin, sin/in*. Ohnutá záda ve třetím verši a skrčené nohy ve verši čtvrtém tvoří paralelismus. Tmavý dým tvoří další paralelu s tmavým oknem.

„Z Anbjönu stoupám na Pchjojöndžöng“ (*Anbjöndüngpchjojöndžöng*, 安邊登飄然亭)

V lesním pavilonu Podzim už je hluboký

Básníkovy myšlenky Nenacházejí konec

Daleké říční vody Nebe se dotkne Zmodrá

Listy javoru potkají se s mrazem Zrudnou

Hory vyplivnou Smutnou měsíční kouli

Říční voda Větrem z tisíce li se plní

Vzdálené divoké husy Kam letíte?

²³⁵ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 25.

*Můj hlas Zaniká ve večerních mracích*²³⁶

Báseň je pětislabičné osmiverší, rým je *kung/hong, pchung/čung*. Básník mění pohled od daleké řeky k detailu rudnoucího javoru a zpět do dálky. Obraz podzimu upevňují kromě barev přírody i husy, které podzim symbolizují²³⁷ a zde pravděpodobně i odlétají do teplých krajů. Nekonečné myšlenky básníka se reflektují v hlubokém podzimu. Smutný Měsíc, hlas zanikající v mracích a odlétající hejno hus zároveň umocňují osamělost a melancholii básníka.²³⁸ I zde můžeme najít postupný běh času vyjádřený přírodou – nebe se barví do tmavomodré, vychází Měsíc a okolo plují večerní mraky. Básník spojením obrazu hor a řek tvoří univerzální básnickou krajinu.

„V Käsöngu“ (Käsöng, 開城)

V místech staré říše zastavím koně Nekonečný zmar

Z dlouhé vlády králů Zůstal jen prázdný pahorek

Z rozpadlých zdí vychází dým Zapadá slunce Vrány

povykují

Na ruinách Hustě nastlané opadané listí Divoké husy

na nebi

Kamenní psi Jak hloupě plazí jazyk

Měděná zvířata se zřítily Uražené ocasy

Bolí mě srdce I z pramínku vody

*Co téct měl Pod Můstkem věrného bambusu.*²³⁹

²³⁶ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 90.

²³⁷ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 139.

²³⁸ Symbolické spojování básníka a ptáků je v čínské poezii tradiční. LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 141.

²³⁹ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 87.

Báseň je sedmislabičné osmi verši, rým je *su/ku/čchu, tu/rju*. Vytvářené obrazy reflektují básníkovo rozpoložení. Scénérie umocňuje plynutí času a pomíjivost světských věcí.²⁴⁰ Vrány a husy vytvářejí paralelu mezi třetím a čtvrtým veršem. Zároveň nám husy a napadané listí dávají vědět, že je podzim, a zapadající Slunce zase dodává časový údaj. Melancholii básně narušují humornější obrazy psů hloupě plazících jazyky a zvířat s uraženými ocasy v druhém verši.

„Píseň o padajícím listí“ (*Nakjöpüm, 落葉吟*)

Padající listí se svistem V proudech víří

Hory a údolí pokrývá Do vody padá

Jako pták vzlétá Usedá Tančí

Větrem na všechny strany rozseté

Ještě včera mladé Ted' žlutavé

Jinovatka je nepřítel Chladný podzimní déšť Jak krutý

Kukačko!²⁴¹ Zdá se ti to málo nelidské?

Že kukáš jen když vidíš květy na jaře kvést²⁴²

Báseň je sedmislabičné osmiverši, rým chybí. Básník zde čtenáři kromě vizuálního vjemu dává slyšet i svist padajícího listí či pocítit chlad podzimního deště. Nepřímo zde opět vytváří univerzální básnickou krajinu hor a řek. V druhé sloce vidíme na listí plynutí času. Ve většině Sakkatových básních je podzim zobrazován v pozitivním světle, básníkovo povzdechnutí by zde mohlo značit spojování cyklu lidského života s cyklem přírodním, kde je podzim symbolicky spojován s podzimem lidského života.²⁴³

²⁴⁰ Dlouhá vláda a prázdný pahorek.

²⁴¹ Kukačka je v čínském kontextu nositelkou jara, ale i smutku (v kukačku se proměnil císař Šun).

²⁴² KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 56.

²⁴³ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 60

„Sníh II“ (Söl, 雪)

Zemřel císař Nebes i císař Lidí

Stromy a hory Oblékly se do smutečního

Za bílého dne Slunce přišlo Vyřklo svou soustrast

Z okapu každého domu teď Potečou slzy²⁴⁴

Báseň je sedmislabičné čtyřverší, rým je *pok/čok*. Zatímco je sníh spojován s čistotou, nevinností či požehnáním, zde je interpretován v bílé barvě spojené s truchlením.²⁴⁵ První dvojverší evokuje tichou truchlící krajinu, zatímco druhé dvojverší přidává sluchový vjem kapající vody a ústupu zimy. Stromy a hory tvoří Zemi, Slunce poté nebe – spolu tvoří obraz světa.²⁴⁶

„Sám sobě“ (Čajöng, 自詠)

Pod zimní borovicí U osamělé chatrče

V klidu si ležím Člověk ve zvláštním světě

Toulám se s mrakem z blízkého údolí

Na břehu potůčku sousedím s horskými ptáky

Proč přikládat nějaký smysl zbytečností života

Radujme se z básní z vína

Když měsíc zajde vynoří se vzpomínky

Často pak sním sladké sny²⁴⁷

²⁴⁴ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 63.

²⁴⁵ Sobok, LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 118.

²⁴⁶ LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 181.

²⁴⁷ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 39.

Báseň je pětislabičné osmiverší, rým je *in/rin, sin/bin*. Borovice je jedním ze zavedených motivů samu, tedy tří přátel zimy. Borovice a osamělý mrak tvoří poustevnické zákoutí. Pohyb Měsíce nám zde ukazuje plynutí času a tvoří dynamickou krajinu. Ve spojení mraku na nebi a potůčku na Zemi vytváří básník obraz světa.²⁴⁸

„Vstupuji do Diamantových hor“ (*Ipkūmkang, 入金剛*)

Po modravé cestě vstupuji mezi mraky

U pavilonu zastaví se moje kroky

Sněhové vločky odlétají Vodopád má harmonii draků

Nebe špičaté Vrcholky jak nožem nakrájené

Bílý jeřáb nás opouští Přilétl žít tu jen pár tisíc roků

Potůčky a zelené borovice Na tři sta cest tvoří

Mnich asi neví Jak těšil mě jarní spánek

Bezmyšlenkovitě udeřil na zvon ve dne²⁴⁹

Báseň je sedmislabičné osmiverší, rým je *čung/kong/pong, song/čong*. První čtyřverší evokuje bílou a modrou barvu, vodopád dodává zvukový vjem a poletující vločky a odlétající jeřáb přidávají přírodě dynamičnost. Básník směřuje pohled od vloček nahoru na vrcholky hor. Spojení vodopádu a horských vrcholků tvoří univerzální krajinu hor a řek. Opakuje se zde motiv borovice, jednoho ze samu. Ponoření do přírodní scenérie narušuje básníkovi i čtenáři zvuk zvonu.

„U hrobu“ (*Punhjōng, 墳瑩*)

Na úpatí Pungmangsanu U čerstvě navršeného hrobu

Volám tisíckrát desetitisíckrát Bez odpovědi

²⁴⁸ LOMOVIÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 181.

²⁴⁹ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 110.

Do západních hor zanoří se slunce Jsem sám

*Jen na vrcholcích Svist větru v borovicích.*²⁵⁰

Báseň je sedmislabičné čtyřverší, rým je *hjöng/hjang/söng*. Básníkovo smutné volání je zde v kontrastu s němou přírodou. Jeho pohled se od hrobu upírá do dálky na zapadající Slunce, které nám udává čas a připomíná dynamičnost scenérie. Kombinací hor a Slunce opět básník tvoří obraz nebe a Země a tím i světa a tím kontrastně umocňuje svou samotu. Západ Slunce a příchod noci mohou odrážet básníkovu náladu či vyhasnutí života.

„Ryby“ (鰍, 魚)

Dívám se na hrající si ryby v lotosovém jezírku

Jezírko v zapadajícím slunci Vroubené vrbami

Zalesknou se stříbrné tančící šupiny Žluvy odpovídají

Zanoří se do průzračné vody Jen volavky vědí kde jsou

Když stíny mraků se protáhnou na hladině Zbaběle se

Skryjí

Když síť pronikne do vody Přepadne je pochybnost

Plují sem a tam oči přivřené Elegantní lehké

*Vyvstanou ve mně znovu Jak závěsný svitek*²⁵¹

Báseň je sedmislabičné osmiverší, rým chybí. Básník je přítomný a scenérii prožívá. Třetí a čtvrtý verš tvoří paralelismus. Zapadající Slunce a protahující se stíny ukazují plynutí času. Žluvy a vrby symbolizují období jara.²⁵² Obrazy ryb, ptáků a okolní přírody tvoří ucelený obraz přírody.

²⁵⁰ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 93.

²⁵¹ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 169.

²⁵² LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6, str. 139.

5.2.1 Shrnutí

V básních této podkapitoly se ukazuje Sakkatovo klasické vzdělání. Využívá stále přívlastky, obrazy a motivy se symbolikou zavedenou starými mistry. Ukazuje, že je schopen naplnit vzorec hansí i tradičním obsahem. Živě vykresluje krajinu a promítá do ní svůj vnitřní svět. I zde se ale do některých básní promítá jeho originalita v humorném narušení obrazů či atypické asociaci.

5.3 Milostné

„Hledám Rudý lotos v temné noci“ (*Amjabanghongnjön*, 暗夜訪紅蓮)

Bláznivý motýl omámen vůní přilétl uprostřed noci

Každá z květin ve tmě zdá se být bez srdce

Hledal Rudý lotos spadl do Jižního přístavu

Zmatený kymáci se jak loďka na vlnách jezera

*Tung-tching*²⁵³

Báseň je sedmislabičné čtyřverší, rým je *čöng/kjöng*. Básník zde využívá přírodní motivy jako erotické symboly. Motýl reprezentuje muže, květiny pak ženy. Také si zde pohrává se jmény *kisäng*.²⁵⁴

„Pro *kisäng*“ (*Čünggi*, 贈妓)

Zpočátku bylo těžké se sblížit;

Teď jsme nerozluční.

Nesmrtelný a místní samotář se sešli

Hrdinka a básník jsou v srdci jedním

Shodli jsme se na lásce;

Tvoříme nezvyklou trojici – měsíc, ona a já.

Držíme se za ruce ve východní věži pod měsíční září

*Opilí, padáme k zemi jako květy slivoně na jaře.*²⁵⁵

²⁵³ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 215.

²⁵⁴ Rudý lotos a Podzimní vlny. KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 133.

²⁵⁵ *At first we found it difficult to relate; now we are inseparable. Wine Immortal and town recluse get together; heroine and poet are one at heart. We've pretty well agreed on love; a novel trio we make-moon, she and me. We hold hands in moonlit East Fortress; tipsy, we drop to the ground like plum blossoms in spring.* KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 131, překlad autorky práce.

Báseň je pětislabičné osmiverší, rým je *čchin/in/, sin/čchun*.

Básník zde využívá motiv slivoně, jedné ze sagundža. Třetí a čtvrtý verš tvoří paralelismus.²⁵⁶

5.3.1 Shrnutí

Ačkoliv jsou Sakkatovy milostné básně slavné, do jejich tvorby nepřináší autor kromě skandálních erotických motivů nic inovativního. Všechny jeho milostné básně využívají víceméně výše popsané prostředky.

5.4 Dialogy

„Společně s mnichem (VII)“ (*Sisŭngkongdžak čchil*, 詩僧共作 七)

Vcházím do hor Ptáci se rozkřičí (mnich)

Přicházím k řece Ryby se šplouchnutím mizí (Kim Sakkat)

Vodopád stříbrnou mlýnicí Rozdrtí útes (mnich)

*Mraky nefritovým mečem Rozetnou hory (Kim Sakkat)*²⁵⁷

„Společně s mnichem (V)“ (*Sisŭnggongdžak o*, 詩僧共作 五)

Když kutálí se kámen Za tisíc let se dotkne země (mnich)

Když nebe je vysoké jeden ča Dosáhneš na ně (Kim Sakkat)

Když koupíš hory Mraky máš zadarmo (mnich)

*Když vypustíš vodu Ryby se objeví samy (Kim Sakkat)*²⁵⁸

„Žertování s dívkou“ (*Nongčchŏnjŏ*, 弄處女)

Porost je hluboký Uprostřed široký

Nebyl tady už někdo přede mnou? (Kim Sakkat)

²⁵⁶ KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 131.

²⁵⁷ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 201.

²⁵⁸ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 199.

Vrba ve vyschlém řečišti roste i když neprší dlouho
Kaštan na zadním dvorku zlomí se i když do něj
Nebodají vosy (dívka)²⁵⁹

5.4.1 Shrnutí

Dialogické básně jsou na Dálném východě poměrně časté a jejich obsah je fiktivní. Jejich provedení u Sakkata jde od vážnějších témat přes milostné až po básně s mnichy, ke kterým se dodatečně vytvářely legendy. Dialogy jsou pravidelné ve střídání subjektů, a také jsou opatřené označením autora dané části (tzv. hlasem). Kim Sakkat se v nich staví do vítězné originálnější pozice a mívá poslední slovo. Tato forma dává Sakkatovi prostor pro rychlé změny obrazů, které jsou buďto absurdní či skrývají erotické významy.²⁶⁰

5.5 Doplnující

Pro vytvoření celistvého pohledu na Sakkatovo básnické dílo v této podkapitolce dodávám básně, které se mi do předchozích kategorií nehodí, jsou ale buďto zmiňovány, nebo mi připadají jako vhodné ilustrace některých aspektů jeho poezie. Proto zde ukážu jednu báseň posměvačnou, jednu soustrastnou, jednu o hmyzu a jednu vulgární.

„Žena co ráda spí“ (*Tasubu*, 多睡婦)

Hloupá žena od sousedů Ráda si pospí i ve dne
Neumí se ani vyčurat Jak by mohla dělat na poli
Při předení odpočívá Za tři dny jeden ča
Roztlouká rýži na prášek Za čtvrt dne jeden tö

Nevlastnímu bratrovi Slibuje vyšít šaty od podzimu
Nevlastní matce Hubou Spravuje boty do zimy
Rozcuchané vlasy Obličej jak strašidlo
Chudáci co ji musejí potkávat Žít s ní²⁶¹

²⁵⁹ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 220.

²⁶⁰ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647, str. 119.

²⁶¹ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 124.

Báseň je sedmislabičné osmiverší, rým je *nong/nong/, pong/pong*. Pro mě je důležitý její posměvačný obsah.

„Spatřil jsem mrtvého tuláka“ (*Nosangkjōngōlinsi*, 路上見乞人屍)

Neznám tvé příjmení ani jméno

Domov máš kdekoliv v přírodě

Je ráno Mouchy se slétají na ležící tělo

Navečer přiletí vrány Vykrákat svou pohřební píseň

Zbyla jen hůl Jediný tvůj majetek

Vyžebnaná rýže Asi dvě měřice

Vy z tamté vesnice Poslouchejte

Vezměte po košíku hlíny Zasypte ho před větrem

A deštěm²⁶²

Báseň je sedmislabičné osmiverší, rým je *hjang/jang/rjang/sang*. Třetí a čtvrtý verš spolu tvoří paralelismus. Tato báseň je velmi populární v antologiích z KLLDR.

„Blecha“ (Čo, 蚤)

Tvarem semínko jojoby Přežije ale všechno

Veš vybrala si za přítelkyni Štír je prý příbuzný

Ráno skryje se ve škvírách postele Najít ji-

Nemožné

Večer pod pokrývkou natáhneš nohy Už se plíží

Hledá kam by zabodla Svůj špinavý sosák

S nafouklým tělem mívá pak Sladké sny

Ty ráno vstaneš Prohlédneš se

Jsi jako broskev v plném jarním květu²⁶³

Báseň je sedmislabičné osmiverší, rým je *rin/sin/pin*.

²⁶² KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 122.

²⁶³ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 168.

„Sát“ (Jönjučangsamdžang, 燃乳章三章)

Tchán saje nahoře Snacha to dělá dole

Nahoře a dole není totéž ale chutná to stejně

Tchán saje dvě Snacha jen jedno

Jedno a dvě nejsou totéž ale chutná to stejně

Tchán saje sladké Snacha hořké

*Sladké a hořké nejsou totéž ale chutná to stejně*²⁶⁴

Tato erotická báseň se prý recitovala v *sarangbangu*.²⁶⁵ Je to čtyřslabičné dvanáctiverší, které je obsahově pro poezii nepřijatelné. Sakkat se zde ani nesnaží skrývat za erotickými symboly.

²⁶⁴ KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6, str. 131.

²⁶⁵ Mužská studovna v tradičním korejském domě. KIM, Pyöngyön, O'ROURKE, Kevin a Kyöngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1, str. 207.

Cílem této práce bylo představit pro Korejce nezařaditelného a kontroverzního, mýty a přívlastky opředěného básníka Kim Sakkata, jeho dobu, legendy o jeho životě a jeho dílo.

Na začátku práce jsem přiblížila historické období, ve kterém básník žil, a povstání, které ovlivnilo jeho život. Popisuji nejprve nejistou politickou dobu 19. století, příchod nových myšlenkových hnutí a změny ve společenském řádu. Dále detailněji ukazují povstání Hong Kjongnaho, které způsobilo pád rodiny Kim Sakkata, když byl mladý chlapec, a tím změnilo celý jeho život, což mu ale zároveň umožnilo stát se básníkem jiného typu, než umožňoval život průměrného literáta. Dále jsem se věnovala samotným záznamům o Kim Sakkatovi. Nejdříve jsem představila historické záznamy, některé od Sakkatových současníků, ve kterých je vykreslený jako člověk melancholický, věčně opilý, excentrický, střídavě pro své básně uznávaný a kritizovaný. Dále jsem se věnovala jeho zobrazení v románu *Básník*. Děj *Básníka* následuje přijímanou chronologii Sakkatova života, tak jak byl zaznamenán ve dvacátém století, přidává období jeho dětství, které v legendách chybí. Sakkat je v této knize nejdříve nadějným mladíkem, poté zahořklým básníkem, který využívá své popularity u nižších vrstev, dále se vyvíjí v soucitného meditativního muže, který hledá smysl poezie a ve finále splývá s přírodou a jeho poezie se stává samoúčelnou. V dramatu *The Life of a Rainhat poet* je Sakkat zobrazován jako romantický lidový hrdina, který se toulá přírodou s básní na jazyku a nádobou na víno v ruce. Důraz je zde kladen na jeho milostné vztahy s kisäng a ženami z nižších vrstev. Dále jsem se podívala na jeho popularitu v Severní a Jižní Koreji, kde se Sakkat stává lidovou postavou, která se přizpůsobuje svému prostředí, době a jejím potřebám. Na Severu je básníkem kritizujícím mocné, na Jihu, dle období, básníkem národním, reformistou, bojovníkem za sociální rovnost či třeba prvním rapperem.

V druhé polovině práce jsem se pokoušela přiblížit a interpretovat Sakkatovy básně. Pro uvedení do kontextu jsem se nejprve pokusila o velmi stručnou charakteristiku hansí, jejího vývoje a náležitostí. Kim Sakkatovou poezií se vine téma tuláctví a s ním spojená sebelítost, stížnosti na nepohostinnost a střídavě posměvačné, střídavě soucitné pohledy na svět okolo něj. Sebelítostné povzdechy však netrávají věčně a v dalších básních si pochvaluje svou volnost pozorujíc Měsíc s vínem v ruce. Píše nespočet milostných básní, ve kterých skandálně skrývá erotické symboly, ale i romanticky vyznává své milé lásku. Využívá dialogické básně, založené na fiktivních dialozích vedených s mnichy a u některých vystupňuje verše až do absurdit.

Tematicky je Sakkatova tvorba nevyhraněná, složí básně o kráse Diamantových hor, či krásné ženě stejně tak dobře jako o mrtvém tulákovi nebo bleše.

Jeho experimentální poezie ukazuje jeho i akademiky uznávanou schopnost manipulovat se znaky. Sakkat se znaky ve mnou vybraných básních typicky nakládá několika způsoby: a) jejich zdvojováním a opakováním vytváří hravé, aliterační i ilustrativní básně b) všímá si původních významů ve znacích tvořících jména míst a osob a poté je rozkládá c) hraje si s jejich čtením d) za, na první pohled obyčejnou básní, skrývá v kombinaci korejského čtení a významů hanmunu, jinou verzi básně.

V další části jsem se blíže věnovala jeho scenériím. Sakkat zde demonstruje své klasické vzdělání a své méně ceněné schopnosti složit krásnou klasickou básně. Do básní přírodních scenérií proplétá odkazy na konfuciánský kánon, východní filozofie a hojně využívá ustálené motivy a symboliku. Živě a zažitě maluje obrazy okamžiku, který nato hravě naruší hlasitým zvukem či nečekanou asociací. Kouzlo jeho scenériím dodává právě jejich prožitost a básníková schopnost zachytit okamžik tak, že s ním stojíme uprostřed zasněžené krajiny a slyšíme dopadat kapky tajícího sněhu. Vzhledem ke kvalitě jeho přírodní tvorby mě mrzí skutečnost, že do jeho sbírek nejčastěji zařazovanou básní, je básně „Proklínání školy“, ve které obviňuje literáty z poměrů s vlastními matkami a školní prostředí přirovnává k psím genitáliím.

Pokud se na jeho tvorbu podívám v celistvosti, od scenérií po vulgarity, stává se Sakkat básníkem opravdu nezařaditelným a kontrastním.

Práce mě přivedla k hlubšímu porozumění básním hansi a toto porozumění bych ráda využila i v budoucích pracích. Básně Kim Sakkata jsem ale, dle mého názoru, rozebrala dostatečně a budoucí rozšiřování mé práce u tohoto tématu tedy není potřeba.

7 Seznam literatury

Prameny

HŎ, Kjŏng-čin a Pjŏngjŏn KIM. *Kim Ip sisŏn (Antologie poezie Kima Sakkata)*. 2. Sŏul: Pchjŏngminsa, 2000. ISBN 89-7115-248-6.

KWŎN, Jŏngha. *Kim Sakkat si moŭmčip (Sbirka básní Kima Sakkata)*. Sŏul: Čŏngwŏn munhwasa, 2005. ISBN 89-333-0538-6.

Kim Ip sidžip (Kim Ipovy básně). Sŏul: Munwŏnsapchan, 1948.

Sekundární literatura

AN, Su Yong, ed. *Celebrities in Korean history* [online]. DPRK: Foreign Languages Publishing House, Juche 107/ 2018 [cit. 2021-3-1]. ISBN 9789946017686. Dostupné z: <http://www.korean-books.com.kp/KBMbooks/en/book/ordinary/00000604.pdf>

ČONG, Kihong. Čchumiä čanggwan čorongsi kimsatkkat čakpchuminga?(Zesměšnování ministra Čchu Miä, je to práce Kima Sakkata?). *Platform News* [online]. 10.2.2020 [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <http://m.pgnews.co.kr/news/newsview.php?ncode=1065578610103737>

ČONG, Min, Pjong-sol ČONG a Mi-suk KO. *Dějiny korejské klasické literatury: od nejstarších dob do konce 19. století*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1731-2.

ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny států. ISBN 80-710-6411-4.

EPERJESI, John R. Korean Beat Attitudes: Rainhat Poet and Ko Un. *The Huffington Post* [online]. 7.3.2012 upr. 6.12.2017 [cit. 2021-3-21]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/korean-beat-attitudes-rai_b_1322993

I, Mun-jŏl. *Básník*. Praha: Argo, 2014. Současná světová próza. ISBN 978-80-257-1080-7.

I, Pjŏng-džu. *Hanguk hansiu ihä (Porozumění korejské poezii psané čínsky)*. Sŏul: Minŭmsa, 1987.

- KIM, Čun-hjǝng. *Kim Sakkatŭi ča'a čchatkki usŭmkwa urŭm*(*Kim Sakkatovo hledání sebe sama, smíchu a pláče*) [online]. Dongbang Literature Comparison Study Vol. 6 No. 0, 2016 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: <http://kiss.kstudy.com/thesis/thesis-view.asp?key=3487018>
- KIM, Eui-sook. Kim Byeong-yeon (金炳淵). *Encyclopedia of Korean folk culture* [online]. Samchengro 37, Jongno-gu, Seoul 03045, Korea: National Folk Museum of Korea [cit. 2021-3-18]. Dostupné z: <https://folkency.nfm.go.kr/en/topic/detail/5452>
- KIM, Sakkat a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Básně Kima Klobouka*. Praha: DharmaGaia, 2009. ISBN 978-80-86685-94-6.
- KIM, Sun Joo. *Marginality and Subversion in Korea : The Hong Kyongnae Rebellion of 1812*. Seattle: University of Washington Press, 2007. ISBN 978-0-295-98684-5.
- LEE, Peter H., ed. *A history of Korean literature*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-82858-9.
- LEE, Peter H., ed. *The Columbia anthology of traditional Korean poetry*. New York: Columbia University Press, 2002. Translations from the Asian classics. ISBN 0-231-11112-6.
- LOMOVÁ, Olga. *Poselství krajiny: Obraz přírody v díle tchangského básníka Wang Weje*. Praha: DharmaGaia, 1999. ISBN 80-85905-56-6.
- LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Yi Munyŏl's new mythology of Kim Pyŏngyŏn. The Siin. *Archiv Orientální*. 2014, (82). ISSN 0044-8699.
- LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Sunbee YU. Scenic impromptu of Kim Sakkat. *MONGOLO-TIBETICA PRAGENSIA*. 2013, 6(2), 107-121. ISSN 1803-5647.
- MONTGOMERY, Charles. Kim Sakkat – Korea's (and the world's) Original Battle Rapper! *Korean literature in translation* [online]. 1.6.2012 [cit. 2021-6-27]. Dostupné z: <https://www.ktlit.com/kim-sakkat-koreas-and-the-worlds-original-battle-rapper/>
- KIM, Pyŏngyŏn, O'ROURKE, Kevin a Kyŏngshim HAN, ed. *Selected poems of Kim Sakkat*. Daegu, Korea: Keimyung University Press, 2012. ISBN 978-89-7585-593-1.
- PULVERS, Roger. Illusions of Self: The Life and Poetry of Ishikawa Takuboku. *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus* [online]. 2015, 13.4.2015, 13(15) [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <https://apjjf.org/-Roger-Pulvers/4306/article.pdf>

SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present*. United Kingdom: Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 978-0-7425-6715-3.

SIM, Kjǒng-ho. *Kim Sakkat hansie tähan pipchandžok kǒmtcho (Kritická studie Kim Sakkatovy poezie)* [online]. 2018, 9-34 [cit. 2021-3-26]. ISSN 2713-9905. Dostupné z: doi:<http://dx.doi.org/10.17260/jklc.2018.51..9>

SŁUPSKI, Zbigniew a Olga LOMOVÁ. *Úvod do dějin čínského písemnictví a krásné literatury I*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 978-80-246-1267-6.

SŁUPSKI, Zbigniew a Olga LOMOVÁ. *Úvod do dějin čínského písemnictví a krásné literatury II*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1727-5.

TAE, Hung-ha. *The Life of a Rainhat Poet*. 6. Seoul: Yonsei University Press, 1988. ISBN 89-7141-193-7.

TU, Weiming. Confucianism: The Confucian revival. *Encyclopedia Britannica* [online]. Chicago (IL): Encyclopaedia Britannica, 12.8.2019 [cit. 2021-7-20]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Confucianism/The-Confucian-revival#ref25465>

Kim Satgat. *KMDb- hanguk jǒnghwa database* [online]. Soul: Korean Film Archive [cit. 2021-3-21]. Dostupné z: <https://www.kmdb.or.kr/db/kor/detail/movie/K/00333>

Myunghoon Lee. *Myunghoon Lee* [online]. [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <http://myunghoonlee.com/2011/01/15/kim-sat-gat-brand-identity/>

Kim Sakkat munhak sang. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 31.1.2018 [cit. 2021-3-21]. Dostupné z: <https://ko.wikipedia.org/wiki/%EA%B9%80%EC%82%BF%EA%B0%93%EB%AC%B8%ED%95%99%EC%83%81>

Writings in chinese. *FC 80: Cultural identities on modern Korea* [online]. [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <http://sites.fas.harvard.edu/~fc80/culturemap/literature/genres/genre4.html>

Kuwolsan. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-7-21]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Kuwolsan>

Čosǒn munhak tchongsa (Dějiny korejské literatury). Pchjǒngjang: Kwahagwǒn čchulpchansa, 1959.

Čosŏn munhaksa (kodädžungsepchjŏn) (Dějiny korejské literatury). Pchjŏngjang: Kwahak, päkkwasadžŏn čchulpchansa, 1977.